

Slovenski št. 1 čebelar

letnik CXVIII – januar 2016

ISSN 0350-4697

**Janez Posedi:
»Ves med,
pridelan v
Sloveniji, je varen«**

Odziv ČZS na poročilo in izjave UVHVVR

**Kako postopati ob neželenih
učinkih akaricidov pri zdravljenju čebel?**

Maksimiljan Vaupotič – najstarejši član ČZS

ZVEZA ČEBELARSKIH
DRUŠTEV SRBIJE
www.spos.info

VABILO K NAROČILU
za leto 2016

SRPSKI PČELAR

NAJBOLJŠI VIR ČEBELARJEVEGA ZNANJA!

Letna naročnina vključuje dvanajst (12) številk na leto.

Za naročilo revije Srpski pčelar (latinična izdaja) je treba na račun SPOS nakazati 50 EUR, ta znesek pa vključuje tako naročnino kot tudi provizijo banke. Potrdilo o plačilu nato skupaj z naslovom naročnika pošljete bodisi po navadni bodisi po e-pošti na naslov: SPOS, Ul. Dr. Agostina Neta 30a, 11070 Novi Beograd, Srbija, oz. spos.rs@gmail.com.

Navodila za plačilo naročnine iz Slovenije v evrih

Za plačilo v Srbijo banki posredujete spodnje podatke:

Beneficiary Customer

IBAN: RS35 2201 5305 0000 0166 41

Naziv: SAVEZ PČELARSKIH ORGANIZACIJA SRBIJE (07054823)

Naslov: Dr. Agostina Neta 30a, 11070 Beograd (Novi Beograd)

Bank of beneficiary

SWIFT: PRCBRSBG

ProCredit Bank A.D.

Milutina Milankovica 17

11070 New Belgrade, Republic of Serbia

Na revijo Srpski pčelar se iz Slovenije lahko naročite občutno ceneje (40EUR); podrobnosti si oglejte na spletni strani: www.spos.info/casopis-pcelar/pretplata-iz-inostranstva

www.spos.info

VIII. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEJEM

ZVEZA ČEBELARSKIH
DRUŠTEV SRBIJE
www.spos.info

27-28. februar 2015

HALA 2 BEOGRAJSKEGA SEJMA

V organizaciji SPOS bo 27. in 28. februarja 2016 v Beogradu potekal Osmi državni čebelarški sejem z mednarodno udeležbo, s pestro prodajno, razstavno, izobraževalno, promocijsko, gospodarsko in turistično vsebino. Na sejmu bo Philip McCabe, predsednik Apimondije, predaval na temo: Globalna problematika sodobnega čebelarstva z vidika Apimondije.

Dodatne informacije poiščite na spletni strani:

www.spos.info/viii-drzavni-pcelarski-sajam

UVODNIK

Spoštovane čebelarke, cenjeni čebelarji!

V veliko čast mi je, da vas lahko nagovorim v imenu projektne skupine, ki usklajuje dejavnosti, povezane s pobudo Čebelarke zveze Slovenije (ČZS), da bi Or-

ganizacija združenih narodov (OZN) 20. maj razglasila za svetovni dan čebel. V projektni skupini sodelujemo tako predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Ministrstva za zunanje zadeve ter drugih ministrstev in državnih ustanov kot tudi ČZS in Občine Žirovnica.

Pobuda za razglasitev svetovnega dne čebel je nadgraditev vseh dejavnosti in korakov, ki ste jih v minulih letih prehodili slovenski čebelarji, da bi se vsi ljudje in še posebej mladi zavedali pomembnosti čebel in njihovega varovanja. Te dejavnosti že vsa leta potekajo v tesnem sodelovanju z MGKP, na katerem sem zaposlena tudi sama. S projektom Evropski medeni zajtrk, ki se razvija v zelo uspešen mednarodni projekt, smo skupaj začeli tudi mednarodno pot, na kateri se nam pridružuje vedno več držav.

S še pomembnejšimi koraki pa skupaj nadaljujemo mednarodno pot s pobudo za razglasitev svetovnega dne čebel, ki jo je ČZS predstavila leta 2014, Vlada RS pa potrdila aprila 2015. V minulemu letu so bile dejavnosti v zvezi s tem namenjene predvsem informiranju. Pobuda je bila predstavljena državam članicam EU, državam, ki predsedujejo regionalnim skupinam v okviru Organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo (FAO) ter na vseh drugih mednarodnih dogodkih in srečanjih predstavnikov Slovenije s predstavniki drugih držav. Na nevladni ravni pa je bila zelo pomembna predvsem soglasna podpora pobudi, sprejeta na generalni skupščini Apimondie.

Dozdajšnji odzivi držav so izjemno pozitivni, Slovenija pa krepi svoj ugled kot deželna čebelarstva. Kljub splošni podpori in naklonjenosti držav nas do razglasitve svetovnega dne čebel čaka še dolga pot. Razlog za to je, da moramo v okviru OZN opraviti vse formalne postopke, ki so zapleteni, predvsem pa zelo dolgotrajni.

Najprej moramo pridobiti podporo agencije OZN, ki je pristojna za vsebino pobude. V našem primeru je to organizacija FAO, ki je specializirana

Fotografija na naslovnici: Zimsko tihožitje. Klemenov čebelnjak iz Kleč pri Ljubljani.

Foto: Franc Šivic

UVODNIK

Mag. Snežana Popović:	1
OBVESTILA ČZS	2
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Nataša Lilek: Ostanke akaricidov v cvetnem prahu	6
Vlado Augustin: Tehnica – pomemben pripomoček v čebelnjaku	8
Boštjan Kojek: Paženje čebeljih družin – nuja ali odvečno delo	9
Mag. Andreja Kandolf Borovšak in Nataša Lilek: Na Apimondii v Koreji (II. del)	11
Franc Šivic: Novice iz sveta	14
SMGO	
Janez Klemenčič: Moje čebelarjenje in vrednost blagovne znamke SMGO	15
DELO ČEBELARJA	
Jure Justinek: Čebelarjeva opravila v januarju	16
ZDRAVJE ČEBEL	
Suzana Skerbiš, dr. vet. med.: Ukrepi za zaščito zdravja čebel v januarju	18
JAZMP: Kako postopati ob neželenih učinkih akaricidov pri zdravljenju čebel?	19
ČEBELJE PAŠE	
Jure Justinek: Ocena čebelarke pašne sezone 2015	21
ZGODOVINA ČEBELARSTVA	
Prof. dr. Andrej Šalehar, Janez Gregori, prof. dr. Peter Dovč in Anton Koželj: Ali je bil Anton Janša pred odhodom na Dunaj na Koroškem? Prvo poročilo	23
ČEBELARSKI TURIZEM	27
PREDSTAVITEV ČEBELARJA	27
OBLETNICE	28
DOGODKI IN OBVESTILA	29
OBVESTILA CZS	32
MALI OGLASI	38
V SPOMIN	40

INDEX

EDITORIAL

Snežana Popović, MSc:	1
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	2
Nataša Lilek: Acaricides Residues in Pollen	6
Vlado Augustin: Scales - an Important Tool in the Beehouse	8
Boštjan Kojek: Wrapping of Bee Colonies – a Necessity or Unnecessary Work	9
Andreja Kandolf Borovšak, MSc and Nataša Lilek: At Apimondia in Korea (Part II)	11
Franc Šivic: World News	14
SHPGI	
Janez Klemenčič: My Beekeeping and Value of the Brand SHPGI	15
BEEKEEPER'S WORK	
Jure Justinek: Beekeeper's Tasks in January	16
BEES' HEALTH	
Suzana Skerbiš, DVM: Measures to Protect the Health of Bees in January	18
AMPMD: How to Proceed With the Adverse Effects of Acaricides in the Treatment of Bees?	19
HONEYBEE FORAGE	
Jure Justinek: Evaluation of Forage Season 2015	21
HISTORY OF BEEKEEPING	
Prof. Andrej Šalehar, DSc, Janez Gregori, prof. Peter Dovč, DSc and Anton Koželj: Was Anton Janša in Carinthia before departing to Vienna? The first report	23
BEEKEEPING TOURISM	27
PRESENTATION OF A BEEKEEPER	27
ANNIVERSARIES	28
NEWS AND EVENTS	29
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	32
SMALL ADS	38
IN MEMORIAM	40

agencija OZN, pristojna za prehrano in kmetijstvo, s sedežem v Rimu. Obravnava v FAO bo potekala v treh korakih. Najprej bo pobudo obravnaval odbor za kmetijstvo, katerega prvo naslednje zasedanje bo septembra 2016. Naslednji korak je obravnava na svetu FAO, ki bo decembra 2016 ali aprila 2017. Dokončno potrditev pa pričakujemo na konferenci FAO, ki zaseda enkrat na dve leti, prvo naslednje zasedanje pa bo julija 2017. Po pridobitvi podpore te organizacije se bo začel drugi del postopkov. Ta bo potekal v New Yorku, kjer bo pobudo obravnaval pristojni drugi odbor generalne skupščine OZN. Potrditev pobude v generalni skupščini OZN lahko pričakujemo jeseni oz. do konca leta 2017, glede na to pa bomo svetovni dan čebel lahko prvič uradno zaznamovali 20. maja 2018. V prihodnjih mesecih nas čaka priprava vseh potrebnih dokumentov, predvsem pa številne dejavnosti, namenjene pridobivanju uradne podpore držav, naj-

prej v okviru FAO in nato še v New Yorku. Treba se je namreč zavedati, da podpore ne daje organizacija, temveč bo morala naša država pridobiti uradno podporo ostalih 192 držav članic teh organizacij. Verjamem, da nam bo podporo uspelo pridobiti, saj naša pobuda vsebuje zelo pomembno sporočilo. Z njo sporočamo zavedanje, da je človek odvisen od čebel, še posebej z vidika globalne varnosti preskrbe s hrano, varovanja okolja in ohranjanja biotske raznovrstnosti. Pobuda je združila vse Slovence in želimo si, da bi povezala tudi vse ljudi sveta in okrepila našo skupno skrb za ohranitev in varovanje čebel. Spoštovani čebelarji in čebelarke, dovolite, da vam za konec, v svojem imenu in v imenu vseh sodelavcev v projektni skupini, zaželim vse dobro v letu 2016 ter obilo lepih trenutkov v družbi čebel.

Mag. Snežana Popovič,
vodja projektne skupine za usklajevanje dejavnosti za razglasitev svetovnega dne čebel

OBVESTILA ČZS

Odziv ČZS na poročilo in izjave UVHWR

V Čebelarskem centru Slovenije na Brdu pri Lukovici se je 17. decembra 2015 na izredni seji sešel upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije (UO ČZS). V prvem delu seje so se članom pridružili tudi predstavniki Uprave za varno hrano, veterino in varstvo rastlin (UVHWR) z direktorjem dr. Janezom Posedijem na čelu, direktorica Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin Andreja Bizjak ter vodja sektorja za fitofarmaceutska sredstva dr. Jernej Drogenik. Predstavniki UVHWR so podali pojasnila glede poročila o posebnem nadzoru nad proizvodnjo, prometom in uporabo pripravkov za zatiranje varoj v letu 2015 ter glede izjav njenih predstavnikov v medijih.

- Direktor UVHWR dr. Posedi je UO ČZS zagotovil, da je v Sloveniji pridelan med popolnoma varno živilo in da ne ogroža zdravja ljudi.
- Direktorica Inšpekcije za varno hrano Bizjakova je izjavila, da je bila njena izjava, objavljena v oddaji 24 ur na POP TV, vzeta iz konteksta in kot taka za-

vajajoča. To potrjuje tudi javno objavljeno poročilo UVHWR z dne 16. decembra 2015.

- ČZS ne podpira uporabe nedovoljenih sredstev za zatiranje varoj.
- ČZS obsoja zavajanje čebelarjev, kot je to glede sestavin pripravka za zatiranje varoj počelo podjetje APIS M&D.
- ČZS zahteva prevzem odgovornosti vseh, ki so dajali neutemeljene in tendenciozne javne izjave glede varnosti slovenskega medu.
- ČZS – Javna svetovalna služba v čebelarstvu (ČZS, JSSČ) ves čas svojega obstoja namenja veliko pozornost zagotavljanju varnih čebeljih pridelkov. Prav zato je leta 2003 sprejela in uveljavila doktrino o sonaravnem zatiranju varoj, v skladu s katero izobražuje in usposablja čebelarje ter na podlagi katere izvaja tudi številne druge dejavnosti.
- ČZS, JSSČ si želi dejavnega sodelovanja s pristojnimi službami za zdravstveno varstvo čebel.

Janez Posedi: »Ves med, pridelan v Sloveniji, je varen«

Objavljamo izjavo direktorja Uprave za varno hrano, veterino in varstvo rastlin dr. Janeza Posedija, ki zagotavlja, da je ves med, pridelan v Sloveniji, varen. Dr. Posedi je to dejal 17. decembra 2015, ob 20.45, v prostorih ČZS.

MB: Ali so bile izjave direktorice inšpekcije Uprave za varno hrano, veterino in varstvo rastlin ge. Andreje Bizjak, da je tretjina slovenskega medu zastrupljenega, res razumljene napačno in ali je slovenski med varen ali ne?

Poseidi: Iz našega pisnega poročila nedvoumno izhaja, da je slovenski med varen, tudi tam, kjer so uporabljali nelegalna sredstva, in to je ključno sporočilo. Med, ki je sicer pridelan, je tako ali tako varen, take so naše ocene na podlagi monitoringa. Pri tem usmerjenem nadzoru, pri ka-

terem smo preverjali nelegalno uporabo, pa smo ugotovili, da tudi ta ne ogroža zdravja ljudi. Za slovenski med, ki je v prometu, po naši oceni za zdaj nimamo nikakršnega razloga, da bi trdili kar koli drugega, kot da je varen.

MB

Nadškof msgr. Stanislav Zore podpira Svetovni dan čebel

Skupaj s tajnikom Antonom Tomcem naju je 15. decembra 2015 sprejel nadškof msgr. Stanislav Zore. Izrazil je vso podporo projektu Svetovni dan čebel združuje Slovence in povezuje svet. Posebej je podaril, da se še premalo zavedamo pomena čebel. Dogovorili smo se, da bo leta 2016 na god svetega Ambroža posebna sveta maša v podporo svetovnemu dnevu čebel.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Foto: Anton Tomec

Razpored obiskov v čebelarstvih v januarju 2016 – projekt »Svetovni dan čebel združuje Slovence in povezuje svet!«

Čas	Kraj	Čebelarstvo društvo	Gostje
Četrtek, 7. 1. 2016 – Kontaktna oseba ČZS Tomaž Samec, 040/436 517			
9.30	Gostišče Kuhar, Moravske Toplice	Moravske Toplice in Prosenjakovci	lokalni mediji
11.00	Eko učilnica pri Osnovni šoli Puconci	Puconci	Ernest Nemeč, župan občine Puconci, Stefan Harkai, ravnatelj OŠ Puconci, Ludvik Novak, podžupan občine Puconci, Mateja Fujs, direktorica občinske uprave Puconci, Štefan Sočić, predsednik KS Puconci, Alenka Čor, mentorica čebelarstvskega krožka pri OŠ Puconci, svetniki odbora za kmetijstvo, lokalni mediji
12.00	Nakupovalni center Maximus, Murska Sobota	Murska Sobota	dr. Aleksander Jevšek, župan občine Murska Sobota, g. Hauko, harmonikar, Peter Podlunšek, akrobatski pilot Red Bull Air Race, lokalni mediji
13.00	OŠ Bakovci	Bakovci	dr. Aleksander Jevšek, župan občine Murska Sobota in predstavniki občine Murska Sobota, Jožica Lukač, ravnateljica OŠ Bakovci, lokalni mediji
14.00	Vrt spominov in tovarištva, Petanjci 19, Tišina	Tišina	Franc Horvat, župan občine Tišina, predstavniki fundacije Šiftar, lokalni mediji
Petek, 8. 1. 2016 – Kontaktna oseba ČZS Nataša Klemencič Štrukelj, 01/729 61 24			
8.00	Športni park Rovn Selca	Selška Dolina in Zelezniki	mag. Anton Luznar, župan občine Zelezniki, Zvonimir Slavko Torkar, direktor Domela d.o.o., Marko Lotrič, direktor Lotrič Meroslovske d.o.o., Anka Rakovec, vodja PS Selca
9.00	Trg Škofja Loka (v primeru slabega vremena avla Kina Sora)	Škofja Loka	Mag. Miha Ješe, župan občine Škofja Loka, Mitja Vodnjov, predsednik LAS loškega pogorja, Jurij Bernik, Razvojnna agencija Sora, Ivica Rant, načelnica oddelka za kmetijstvo UE Škofja Loka, Janja Bogataj, ravnateljica Vrtec Škofja Loka, Nataša Bokal, bivša smučarka, Karla Krajnik, ravnateljica OŠ Cvetka Golarja, Petra Plestenjak Podlogar, izdelovalka modelov za dražgoške kruhke, Jože Bogataj, ravnatelj Gimnazije Škofja Loka, Nevenka Bertoncelj, instruktorka MEPI, Martina Pivk, ravnateljica srednješolskega centra Škofja Loka, Jože Misson, predsednik Obrtne zbornice Škofja Loka
10.15	OŠ Ivana Tavčarja Gorenja vas	Blegoš in Sovodenj	Čadež Milan, župan občine Gorenja vas-Poljane, Boris Koprivnikar, minister za javno upravo, Žan Mahnič, poslanec, Franc Branko Selak, direktor Marmor Hotavljje d.o.o., Lucija Kavčič, predsednica Gorenjske turistične zveze, Metka Debeljak, ravnateljica OŠ Poljane, Izidor Selak, ravnatelj OŠ Ivana Tavčarja Gorenja vas, Iztok Stanonik, direktor Polycorn d.o.o., Miha Lavtar, direktor Optiweb d.o.o., Danilo Jezeršek, Kmetija Matic, Milan Brence, Kmetija Pestotnik, Peter Jovanovič, kipar, Maja Šubic, slikarka, Neža Buh – Neisha, glasbenica, dr. Danilo Bevk, Nacionalni inštitut za biologijo
11.30	Občina Žiri, Loška c. 1	Žiri	Mag. Janez Zakelj, župan občine Žiri, dr. Marija Stanovnik, Aleš Dolenc, direktor kmetijske zadruge Mercator Sora, Marjan Zakelj, ravnatelj OŠ Žiri
13.00	Večnamenski center, dvorana, Bevkova 22, Cerkno	Cerkno	Jurij Kavčič, župan občine Cerkno, Koželj Milan, ravnatelj OŠ Cerkno, Primorski val
14.30	Center idrijske čipke, Prelovčeva 2, Idrija	Idrija	Tanja Zakelj, gorska kolesarka, Ivica Vončina, ravnateljica OŠ Idrija, Radko Vehar, ravnatelj OŠ Spodnja Idrija, mag. Jožica Lazar, direktorica ICRA, direktorica CIDA, Mirka Rupnik, vodja TIC

OBVESTILA ČZS

Čas	Kraj	Čebelarsko društvo	Gostje
Četrtek, 14. 1. 2016 – Kontaktna oseba ČZS Vlado Auguštin, 040/436 516			
8.00	OŠ Krka	Krka in Zagradec	Dušan Strnad, župan, Ravnateljica OŠ in vrtca
9.15	Gasilski dom Dvor	Dvor	Franc Škofca, župan, Mira Kovač, ravnateljica OŠ Žužemberk
10.30	Kulturni center	Straža-Dolenjske Toplice	Alojz Knafelj, župan Straža, Jože Muhič, župan Dolenjske Toplice
12.00	Občina Semič	Semič	Polona Kambič, župan, Anton Kambič, direktor Laboratorijske opreme, Silva Jančan, ravnateljica OŠ in vrtca
13.00	Črnomaljski Grad	Črnomelj	Mojca Stjepanovič Čemas, župan, ravnateljica OŠ, SS, VDC in vrtca Črnomelj
14.00	Dragatuš, Župančičev hram	Ob Kolpi in Lahinji	Županja občine Črnomelj, Ravnatelj OŠ Vinica, Dragatuš in Stari trg ob Kolpi, župniki iz Vinice, Dragatuša in Stari trg ob Kolpi, ZGS enota Črnomelj, Predsednik KS Vinica, Dragatuš, Stari trg ob Kolpi, Sinji vrh in Butoraj, KMS Stane Malerič, KP Kolpa in Lahinja, LD Vinica, Sinji vrh, Dragatuš, KUD Dobroč Dragatuš, KUD Oton Župančič Vinica, Društvo lastnikov gozdov ob Kolpi in Lahinji, predsednik GD Dragatuš
15.15	Metliški Grad	Metlika	Darko Zevnik, župan, Željka Janjac, ravnateljica OŠ, Marjanca Kolar, ravnateljica vrtca, Martina Vajda, prva medena kraljica, Jože Prus, vinski šampion, Janez Gačnik, predsednik Sadijarske zveze Slovenije
16.00	Gala center Metlika	Osrednja prireditelj	Ansambel Andreja Bajuka
Petek, 15. 1. 2016 – Kontaktna oseba ČZS Tanja Magdič, 040/436 513			
8.00	Kmetijska zadruga Tolmin, Rutarjeva 25, Tolmin	Tolmin	Uroš Brežan, župan občine Tolmin, državni svetnik in predsednik LAS Dolina Soče, Martina Klanjšček, direktorica Lekarne Tolmin, Nikolaj Maver, direktor Kmetijske zadruge Tolmin, Drago Kotnik, član UO ČZS
9.30	Kulturni dom Bovec	Bovec	Valter Mlekuž, župan občine Bovec, Danijel Krivec poslanec DZ Slovenije, Janko Humar direktor LTO Bovec, Društvo 1313 Bovec, Izток Kenda ravnatelj OŠ Bovec, Tekaško društvo Bovec, Etvin Berginc KOVI sp. Gostilna Martin, Drago Kotnik, član UO ČZS
11.20	Gasilski dom, Gozd Martuljek	Kranjska Gora	Janez Hrovat, župan občine Kranjska Gora, Drago Kotnik, Drago Kotnik, član UO ČZS
12.40	Restavracija Kazina, Cesta železarjev 9, Jesenice	Jesenice	Tom Mencinger, župan, mag. Lidija Dornig, ravnateljica gimnazije Jesenice, Branka Smole, direktorica gledališča Toneta Čufarja, Anže Pogačar, predsednik hokejskega kluba mladi, Franc Urbanija, župnik, Stevo Ščaničar, direktor RAGOR – razvojni center in državni svetnik, Drago Kotnik, član UO ČZS
13.45	Blejska promenada	Bled-Gorje	Tomaz Razinger, Jani Klemenčič; Toni Mežan, podžupan Občine Bled, Danijela Mandelj, podžupanja Občine Gorje, Drago Kotnik, član UO ČZS
14.55	Bohinjska Bistrica, tržnica (v primeru slabega vremena Kulturni dom)	Bohinj	Franc Kramar, župan občine Bohinj, Mojca Rozman ravnateljica OŠ dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica, vrtec Bohinj, Klemen Langus, direktor LTO Bohinj, tajnik turističnega društva, predsednik muzejskega društva, predsednik KS Stara fužina, domači čebelarji, Drago Kotnik, član UO ČZS
16.15	Begunje center, avtobusna postaja	Begunje-Karavanke	Drago Kotnik, član UO ČZS
17.00	Čopova rojstna hiša, Žirovnica	A. Janša Breznica	Leopold Pogačar, župan občine Žirovnica, Drago Kotnik, član UO ČZS
Četrtek, 21. 1. 2016 – Kontaktna oseba ČZS Vlado Auguštin, 040/436 516			
8.00	Občina Trebnje	Trebnje	Alojzij Kastelic, župan Trebnje, Dušan Skerbiš, župan Mirna
9.15	Občina Šentrupert	Šentrupert	Rupert Gole, župan, Jože Tratar, ravnatelj OŠ
10.15	Občina Mokronog	Trebelno-Mokronog	Anton Maver, župan
11.30	Bela Cerkev, Hiša žive dediščine	Šmarjeta-Skocjan	mag. Bernardka Krnc, župan Šmarjeta, Jože Kapler, župan Škocjan
12.30	Kulturni center Primoža Trubarja, Šentjernej	Šentjernej	Radko Luzar, župan, Janez Gorišek, častni občan, Kartuzija Peterle, Šentjernejski oktet, Ana Srpič, ravnateljica vrtca Čebelica Šentjernej, mag. Renata Zupanc Grom ravnateljica OŠ Šentjernej, Andraž Rumpret, Kmetija Karlovček in Račić Roman s.p.
14.00	Tovarna Krka	Krka- Novo mesto	Jože Primc, direktorja Programa Veterina in Elvira Medved, vodja Službe za odnose z javnostmi
15.00	Hiša kulinarike	Novo mesto	Gregor Macedoni, župan Novo mesto, Andrej Kastelic, župan Mirna peč, Vida Čadonič Špelič, Mira Retelj, direktorica bolnice Novo mesto Tone Hrovat, direktor Centra biotehnike in turizma
16.00	Hiša kulinarike	Osrednja prireditelj	Ansambel Košmerl
Petek, 22. 1. 2016 – Kontaktna oseba ČZS Boštjan Kojek, 030/604 015			
8.00	občina Ivančna Gorica	Stična	Cvetko Zupančič, predsednik KGZS, Milena Vrhovc, direktorica KZ Stična, župan ali predstavnik Občine, Klasje – lokalni medij
9.30	občina Videm -Dobrepolje	Dobrepolje	Janez Pavlin, župan, Ivan Grandovec, ravnatelj OŠ, Franc Skulj župnik, Vrtec Dobrepolje, Kulturno društvo
11.00	Trg zborna odposlancev, Mestna ploščad	Kočevo	dr Vlado Prebilič, župan, predstavniki občin Kostel in Oslinica, Uroš Jelenovič, Turistično društvo Kočevo, Darja Delač Felda, OŠ ob Rinzi, Anton Gašparac, Hydrovod, Marko Kijun, Komunala Kočevo, G Štefko Stefančič, Melamin Kočevo, Marjan Novak, podjetnik, Lokalna časopisa Kočevska in Kočevjar, Radio Univox
12.30	Rokodelski center	Apis Ribnica	Župani občin Ribnica Jože Levstek, Sodražica g. Blaž Milavec, Loški Potok Ivan Benčina, Predstavniki ZGS Jože Oberstar in Tomaz Černe, predstavniki KZ, VETD Hrovača, Krošnjar, Radio 1, Rešeto
13.30	Trg Velikih Lašč	Velike Lašče	Anton Zakrajšek, župan, mag. Metoda Kolar, ravnateljica OŠ Primož Trubar, KD Velike Lašče
14.35	Društveni čebelnjak pred OŠ Škofljica	Škofljica in Grosuplje-Carnica	Ivan Jordan, župan, Roman Brunšek, ravnatelj, Jože Tominc, župnik, Glasnik občine Škofljica

Čas	Kraj	Čebelarstvo društvo	Gostje
15.35	Pred trgovskim centrom Špar, Grosuplje	Grosuplje	dr. Peter Verlič, župan, Dušan Hočevar, direktor občinske uprave, dr. Kastelic Marjan, Andreja Smolič, predsednica 3. živiljske univerze, podjetnik in čebelar Avgust Gril, kulturna društva, Radio Zeleni val, Grosupeljski odmevi
Četrtek, 28. 1. 2016 – Kontaktna oseba ČZS Jure Justinek, 041/644 217			
8.00	Občina Velenje	Velenje-Mlinšek	Bojan Kontič, župan občine Velenje in drugi predstavniki lokalne skupnosti, lokalni mediji
9.00	Občina Šoštanj	Ravnje pri Šoštanju	Darko Menih, župan občine Šoštanj, lokalni mediji
10.40	Zreče	Zreče	Občinski predstavniki
11.40	Občina Slovenske Konjice	Slovenske Konjice	Občinski predstavniki, lokalni mediji
12.40	Loče	Loče	Občinski predstavniki, lokalni mediji
13.55	Oplotnica	Oplotnica	Matjaž Orter, župan občine Oplotnica
Petek, 29. 1. 2016 – Kontaktna oseba ČZS Tanja Magdič, 040/436 513			
8.00	Občina Preddvor, sejna soba	Fran Lalmayer Preddvor	Miran Zadnikar, župan občine Preddvor, Jurij Rebolj, župan občine Jezersko, Davo Karničar, mag. Tea Dolinar, ravnateljica OŠ Matije Valjavca Preddvor, Sandi Marolt, član UO ČZS
9.05	Občina Cerklje, velika sejna dvorana	Cerklje	Franc Čebulj, župan občine Cerklje, Lidija Bregar, v.d. direktorica Zavoda za turizem Cerklje, vodstvo ČD Cerklje Sandi Marolt, član UO ČZS
10.00	Dom krajanov, Kranjska cesta 2, Šenčur	Šenčur	Ciril Kozjek, župan občine Šenčur, Sandi Marolt, član UO ČZS
11.00	Občina Kranj	Kranj, Besnica, Goriče	Boštjan Trilar, župan Mestne občine Kranj, Sandi Marolt, član UO ČZS
13.05	Biotehniški center Naklo, Strahinji 99	Naklo	Sandi Marolt, član UO ČZS, upravni in nadzorni odbor ČD Naklo, predstavniki Biotehniškega centra, Marko Mravlja, župan občine Naklo
14.05	Okrepčevalnica Sprajcar, Britof 338	Britof Predoslje	Boštjan Trilar, župan Mestne občine Kranj, Franc Globočnik, predsednik krajevne skupnosti Britof, spremljava na citre Vida Učakar, Sandi Marolt, član UO ČZS
16.05	Občina Trzič, atrij	Trzič	mag. Borut Sajovic, župan občine Trzič, Sandi Marolt, član UO ČZS
17.15	ČRIC Gorenjske	Radovljica	Ciril Globočnik, župan občine Radovljice, Nataša Mikelj, direktorica Turizem Radovljica, mag. Tita Porenta, Čebelarški muzej Radovljica, Sandi Marolt, član UO ČZS
18.00	ČRIC Gorenjske	Osrednja prireditev	Leopold Pogačar, župan občine Žirovnica, Hiša s tradicijo Lectar, Nataša Mikelj, direktorica Turizem Radovljica, mag. Tita Porenta, Čebelarški muzej Radovljica, Sandi Marolt, član UO ČZS

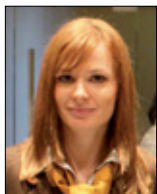
ČEBELE ŠČITI PRED MRAZOM IN TUJKI. Z NJIM JE PRIJETNEJŠA TUDI NAŠA ZIMA.

Propolis oral in **Propolis oral junior** vsebujeta **propolis na vodni osnovi**. Ker ne vsebujeta alkohola, ne pečeta in sta prijetnega okusa. Obema smo v Medexu dodali še niacin, ki prispeva k ohranjanju zdravih sluznic.

BREZ KONZERVANSOV, BARVIL,
UMETNIH AROM IN SLADIL

 medex

Ostanki akaricidov v cvetnem prahu

Nataša Lilek*, natasa.lilek@czs.si

Leta 2015 smo v okviru Uredbe o izvajanju ukrepov na področju čebelarstva izvajali program ugotavljanja vpliva ostankov sredstev za zatiranje varoj (akaricidov) in drugih škodljivih snovi na čebelje pridelke, prav tako pa tudi na zdravje in preživetje čebeljih družin. Rezultati so predstavljeni v nadaljevanju.

Vzorčenje

Vzorčenje je potekalo načrtno in v tistih čebeljih družinah, v katerih so bile varoje zatirane z akaricidi z različnimi učinkovinami. Vzorčili smo osmukanec in izkopanec, pa tudi vosek, iz katerega je bil pridobljen izkopanec. Vsi ti čebelji pridelki so bili pridobljeni tako iz družin s konvencionalno čebelarstvo prakso kot tudi iz čebeljih družin, ki so bile na novo naseljene v nove panje z neonesnaženimi satnicami. Kadar govorimo o konvencionalni praksi, gre za to, da so bile čebelje družine leta 2009 tretirane z sredstvom Apivar, leta 2010 z sredstvom CheckMite, leta 2011, 2012, 2013 in 2014 pa s timolom. V čebeljih družinah, ki so bile na novo naseljene na neonesnažene satnice in v nove panje, smo aktivne učinkovine kumafos (CheckMite), amitraz (Apivar) in timol (Tymovar) uporabili dvakrat, in sicer leta 2013 in 2014. Vsako posamezno sredstvo smo uporabili v dveh čebeljih družinah iz katerih smo po zmožnostih, ki se nanašajo tudi na čebelarstvo sezono pridobili več vzorcev.

Osmukanec

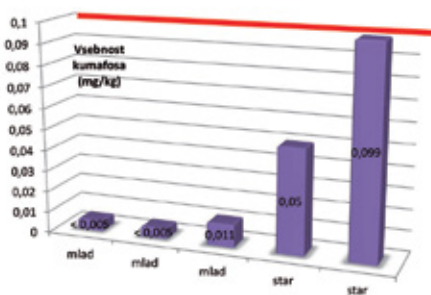
V nasprotju s pričakovanji je lahko celo cvetni prah osmukanec obremenjen z ostanki akaricidov. V preteklosti je bilo to že večkrat dokazano, in sicer ob množičnem pomoru čebel leta 2011 in pri izsledkih interne kontrole cvetnega prahu, izvedene leta 2014. Nasprotno pa v osmukancu nismo zaznali ostankov metabolitov amitraza in timola. Pri enem vzorcu osmukanca, odvzetega iz panjev, v katerih je bilo štirikrat uporabljeno sredstvo CheckMite, je bila zaznana vsebnost kumafosa v koncentraciji 0,006 mg/kg. Vzorec je bil odvzet v obdobju, ko v panju ni bilo vstavljenega sredstva z aktivno učinkovino kumafos. Na podlagi tega predvidevamo, da je uporaba sredstva z aktivno učinkovino kumafos problematična tudi zaradi njegovega vpliva na čebele. Te namreč za izdelavo grudice cvetnega prahu po-

trebujejo oz. uporabijo svojo slino in med iz medne golše. Če so v panju v stiku z medom in cvetnim prahom, ki vsebuje ostanke kumafosa, ali se z njima hranijo, se ta lahko kopiči v medu, s katerim vlažijo cvetni prah za izdelavo grudice. Prehod akaricida v cvetni prah osmukanec bi lahko razložili tudi s kopičenjem teh snovi v telesu čebele, če je od jajčeca do odraslega osebka hranjena s hrano, ki vsebuje ostanke akaricidov. Kopičenje akaricida v telesu čebel in prenašanje te snovi iz medu, ki ga uporabijo za izdelavo grudice cvetnega prahu, bi bilo potrebno nameniti še več raziskav. Okolje ne bi smelo biti vir kumafosa v osmukancu, saj je njegova uporaba v kmetijstvu prepovedana.

Izkopanec

V vosku in izkopancu smo po večkratni uporabi sredstva CheckMite našli podobne ali še višje vrednosti vsebnosti kumafosa kot v minulih letih. V mladem satju je bila vsebnost kumafosa 0,067 mg/kg, v vosku, iz katerega je bil izkopanec pridobljen, pa 7,71 mg/kg. V starejšem satju je bila koncentracija kumafosa nekoliko višja, saj je izkopanec, pridobljen iz starega satja, vseboval 0,086 mg/kg kumafosa, vosek, iz katerega smo pridobili izkopanec, pa kar 180 mg/kg. Izkopanec, namenjen za prehrano ljudi, je treba zaradi varnosti in drugih higienskih načel pridobivati iz deviškega satja in iz tistih čebeljih družin, v katerih v preteklosti za zatiranje varoj nikoli niso bila uporabljena kemična sredstva.

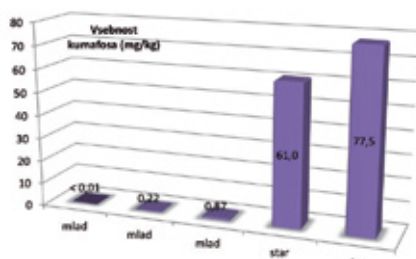
Po uporabi CheckMita v letih 2013 in 2014 je bila najvišja zaznana vrednost kumafosa v izkopancu

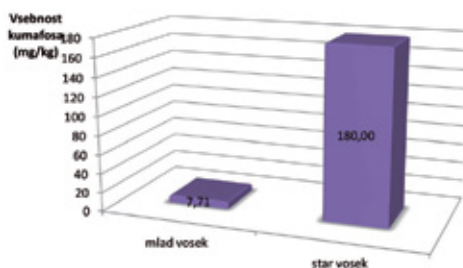
Graf1: Vsebnost kumafosa v izkopancu pridobljenem iz mladega ($n=3$) in starega satja ($n=2$) po dvakratnem vnosu tega akaricida

* Svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

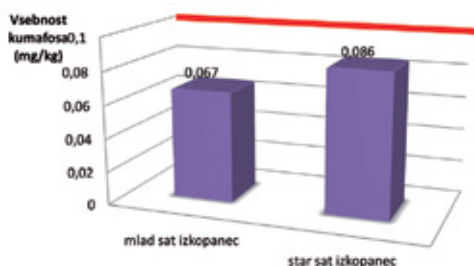

Grafa 2: Vsebnost kumafosa v vosku iz mladega satja (n=3) in starega satja (n=2) po dvakratnem vnosu tega akaricida

Grafa 3 in 4: Vsebnost kumafosa v vosku iz mlajšega satja (n=1) in vosku iz starejšega satja (n=1) po večkratnem vnosu tega akaricida

Graf 3: Vsebnost kumafosa v izkopancu pridobljenem iz mlajšega satja (n=1) in starega satja (n=1) po večkratnem vnosu tega akaricida.

iz starega satja 0,099 mg/kg, iz mladega pa 0,011 mg/kg. Mladi sat, iz katerega je bil pridobljen izkopanec, je vseboval največ 0,87 mg/kg kumafosa, stari pa največ 77,50 mg/kg. Tudi rezultati v letu 2015 nakazujejo zelo neenakomerno širjenje kumafosa po notranjosti panja, saj so se vrednosti vzorcev pridobljenih iz istega panja med seboj razlikovale v koncentraciji kumafosa.

Vsebnosti metabolitov amitraza v izkopancu nismo zaznali tako po dvakratni kot tudi ne po večkratni uporabi amitraza. Metabolite amitraza smo našli v vosku samo ob večkratni uporabi tega sredstva, in sicer v mladem satju 0,17 mg/kg, v starem satju pa 0,40 mg/kg. V obeh primerih je največji delež pripadal metabolitu DMF. Timola nismo našli niti v izkopancu niti v vosku, iz katerega je bil izkopanec pridobljen.

Sklep

Na podlagi naših izkušenj čebelarjem, ki pridelujejo osmukanec, svetujemo, da pri uporabi sredstev za zatiranje varoj ne pridelujejo cvetnega prahu osmukanca. Ob pridobivanju cvetnega prahu izkopanca pa se je v našem poskusu izkazalo, da lahko tudi samo z enkratno uporabo kumafosa presežemo najvišjo dovoljeno mejo vsebnosti tega akaricida v izkopancu. Če smo torej v posameznih panjih kadar koli uporabili kumafos, potem iz teh panjev ne pridelujemo izkopanca. Če je bil v čebelarstvu že pred pridelavo izkopanca uporabljen kumafos ali amitaz, čebelarjem svetujemo, naj cvetni prah pošljejo v analizo ostankov omenjenih akaricidov. ■

Viri:

- Noč, B., Kandolf Borovšak, A., Lilek, N., Samec, T., Justinek, J. (2013): Poročilo o ugotavljanju ostankov zdravil v čebeljih panjih. Čebelarstva zveza Slovenije.
- Kandolf Borovšak, A., Lilek, N., Samec, T., Noč, B., Kozmus, P. (2014): Poročilo o ugotavljanju vpliva ostankov zdravil ter drugih škodljivih snovi na čebelje pridelke, na zdravje in preživetje čebeljih družin. Poročilo v skladu z Uredbo o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2014–2016.
- Kandolf Borovšak, A., Lilek, N., Samec, T., Noč, B., Kozmus, P. (2015): Poročilo o ugotavljanju vpliva ostankov zdravil ter drugih škodljivih snovi na čebelje pridelke, na zdravje in preživetje čebeljih družin. Poročilo v skladu z Uredbo o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva v RS v letih 2014–2016.

Čebelarški center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50 a, vam omogoča:

- izdelavo satnic iz vašega voska,

- odkup voska,

- nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p., ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
 telefon: 01 723 70 27, GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@amis.net
 Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila, plastična in INOX. Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

MIHA KUNSTELJ, s. p., ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ,
 telefon: 01 723 80 27, GSM: 031 352 797,
 e-pošta: jm-kunstelj@amis.net, spleti: <http://mj-kunstelj.com>
 Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna proti vročini), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE ipd.

Tehnica – pomemben pripomoček v čebelnjaku

Vlado Augustin, vlado.augustin@czs.si

Za oskrbo čebeljih družin mora imeti čebelar ustrezno opremo, orodje in priprave. Kaj vse potrebuje in v kakšni izvedbi, je odvisno od velikosti in usmeritve čebelarstva. Nekaj osnovnih čebelarskih pripomočkov mora imeti že vse od začetka čebelarjenja, saj si z njimi olajša delo in se obvaruje pred čebeljimi piki. Zelo pomemben pripomoček v čebelnjaku pa je tudi tehnica.

Veliko čebelarjev še vedno razume tehnico kot »privilegij« premožnejših čebelarjev, tako da je nalozba v ta čebelarski pripomoček na vrsti med zadnjimi. Vzrok takšnega razmišljanja je nepoznavanje tehnoloških možnosti sodobnih čebelarskih tehtnic. Naloga tega pripomočka ni samo merjenje donosa nektarja med pašo, ampak čebelarju omogoča tudi sprotno pridobivanje informacij o stanju v panjih. Na podlagi pridobljenih podatkov lahko čebelar učinkovito in pravočasno ukrepa in določi primeren čas za točenje medu. Prav tako lahko načrtuje in predvidi dejavnosti, npr. selitev na boljšo pašo, hranjenje čebel itd. Poleg tega analiza podatkov, zbranih med sezono, omogoča prihodnje načrtovanje upravljanja s panji.

Čebelarsko tehnico postavimo na primerno mesto v čebelnjaku ali v posebni, nalašč zanjo in kontrolni panj narejeni hišici. Tehnica mora biti postavljena prosto in v popolnoma vodoravni legi, da ne zmanjšamo njene občutljivosti. Kontrolni panj, ki ga postavimo nanjo, se ne sme nikjer dotikati drugih panjev oziroma sten čebelnjaka. Družina v panju na tehtnici naj bo po možnosti nerojiva in srednje močna. Če je namreč šibka ali močnejša od drugih, pridobljenih podatkov o gibanju tehtnice ne bomo mogli posploševati.

Težo, ki jo ima panj, ko smo ga postavili na tehnico, imenujemo začetna teža. Hkrati z uro, dnem in mesecem tehtanja jo zapišete v poseben zapisnik, ki ga boste poslej vodili. Tega pa vam ne bo treba početi, če ste se odločili za sodobno elektronsko SMS/

GPRS-tehnico. Zahtevane parametre, kot so datum in ura tehtanja, teža panja, relativna vlažnost zraka, zunanja temperatura, količina padavin, temperatura zalege, zračni tlak in hitrost vetra, elektronska tehnica shrani v spomin in jih prek GPRS-prenosa podatkov pošlje na zahtevano mesto (računalnik, tablica, pametni telefon ...). S tehtnico boste torej lahko ugotavljali vse te in še druge notranje spremembe v panju, pa tudi pašne spremembe v naravi.

Panj moramo tehtati vedno ob istem času, ne glede na to, ali ga tehtamo enkrat ali večkrat na dan ali na teden. Za navadna opazovanja zadostuje, da tehtamo enkrat na dan, po navadi zvečer, ko čebele prenehajo leteti. V pašnem obdobju pa je priporočljivo kontrolni panj tehtati dvakrat na dan, in sicer zjutraj pred izletom čebel in zvečer po njihovi vrnitvi. Iz podatkov, ki jih razberemo s tehtnice, si lahko marsikaj razložimo in se marsičesa tudi naučimo. Tako s tehtanjem skupnega donosa lahko ugotovimo, kdaj je treba začeti dodajanje satnic oz. naklad, da bi tako povečali prostornino panja za odlaganje nektarja in preprečili pojav rojilnega nagona. S tehtanjem ugotovimo, koliko vode v medicini izpari čez noč. Na podlagi tega podatka lahko ocenimo kakovost nabrane medicine glede na odstotek vode v njej, pa tudi to, kolikšno površino satja je treba dodati v panj, da bi dosegli maksimalen donos medicine.

Prav tako nam tehnica posreduje tudi podatke o porabi hrane. Če tehnica dva ali več dni zapored kaže prekinitev vnosa nektarja in pokaže minus, je to znak, da je paša prenehala in da bo matica počasi zmanjševala zaleganje, če ne bomo posredovali s pogačami ali na kakšen drugačen način. Čebelarji smo po paši običajno zadovoljni, če dnevni donos zadosti dnevne potrebe čebelje družine po hrani – tedaj pravimo, da je tehnica izravnana. Pri tem moramo upoštevati, da je ta lahko izravnana tudi na račun povečanega števila izleženih čebel in zmanjšane zaloge hrane.

Ko čebele pripravljamo na prezimovanje in izeučujemo zaloge hrane v panjih, je tehnica neprecenljiv pripomoček, prav tako pa je v tem obdobju odličen pokazatelj morebitnega medenja rastlin – še posebej nevarnega bršljana. V zimskem obdobju, to je po zazimitev čebel, je za navadna opazovanja dovolj, če kontrolni panj tehtamo vsakih deset dni. Poraba hrane je v začetku zime minimalna in je odvisna

Primerka čebelarskih tehtnic

od gibanja temperature; najmanjša je, kadar je stalna zunanja temperatura od + 6 do - 6 °C.

Januarja ali februarja, ko začne matica zalegati, se poraba hrane povečuje, to pa nam pokaže tudi gibanje tehtnice. Ob morebitni povečani porabi hrane in morebitnem pomanjkanju zalog hrane v panjih imamo tako čas za dodajanje medenih satov ali pogače.

V spomladanskih mesecih postanejo dobro zaženi panji pravi inkubatorji. Dovolj hrane in cvetnega prahu je pogoj za toploto in vzrejo mladih čebel. V tem obdobju panjev ni priporočljivo odpirati, zato je pozneje, po prvem pregledu čebeljih družin, tehtnica dober pokazatelj dogajanja v kontrolnem panju oz. v celotnem čebelnjaku. Spomladi moramo biti pozorni na pojav, ki je nasproten tistemu jeseni, kajti hitro se lahko zgodi, da je tehtnica zaradi povečanega števila izleženih čebel izravnana, družina pa je brez hrane.

Tehtnice v čebelnjaku torej nimamo samo za to, da nam kaže donos, ampak tudi za to, da nam po-

maga reševati številne uganke, katerih rešitve bi sicer morali iskati v panju in pri tem vznemirjati čebele. Z uporabo čebelarstva tehtnice zmanjšamo tudi stroške čebelarjenja, saj nam ni več treba obiskovati čebel na bolj ali manj oddaljenih stojiščih. Prav tako lahko s tehtnico preučimo prednosti posameznega stojišča, na katerem nameravamo v prihodnosti namestiti čebele.

Čeprav so podatki o gibanju teže zelo pomembni za čebelarstvo opazovanja, pa niso edini. V dveh dneh lahko tehtnica za isti panj pokaže različen donos, čeprav se ni nič spremenilo. Vzroke teh razlik moramo torej iskati drugod, to je zunaj panja. Pri tem nam je lahko v pomoč sodobna elektronska SMS/GPRS- tehtnica, s katero lahko merimo temperaturo okolice in zalege, vlage v zraku, različnost vetra, količino padavin, skratka vse, kar vpliva na donos in življenje v panju. Še najpomembneje pa je, da ima vgrajen tudi alarm za »medvede« na dveh nogah. ■

Paženje čebeljih družin – nuja ali odvečno delo

Boštjan Kojek*, bostjan.kojek@czs.si

Oblikovanje zimske gruče

Pozimi je življenje čebeljih družin precej odvisno od temperature v okolici. Z ohlavitvijo se čebele postopno stiskajo v sredino gnezda, najpogosteje na mestu, kjer se je izlegla zadnja zalega. Zniževanje temperature najprej občutijo čebele na stranskih satih, zato se izmenično usmerjajo proti toplejšemu središču, kjer je tudi matica. Tako se začne oblikovati zimska gruča. V začetku je še nekoliko razpuščena in neumirjena, izrazi teje se oblikuje ponoči, ko je hladneje. Šibka čebelja družina oblikuje zimsko gručo že pri dnevni temperaturi okoli +13 °C, srednje močna pri +10 °C, močna pa šele pri +7 °C. Čebelja zimska gruča se oblikuje v pokončno raztegnjeno žogo. Naseli se v območju praznega satja, neposredno pod medenimi zalogami, njen zgornji del, približno 25 odstotkov čebel, pa je na spodnjem delu medene kape, tako da jo grejejo in pripravljajo za porabo. Ob ohlavitvah se gruča stisne, ko se temperatura zviša, pa se spet razširi. Gruča se po satju, ki so ga čebele že izpraznile, v vodoravni smeri počasi pomika za hrano, tako da je v stalnem stiku s hrano nad njimi. Pomikanje za hrano je naravni instinkt.

Ohranjanje toplote v zimski gruči

Za ohranitev primerne toplote čebele na zunanji strani zimske gruče s tesnim prileganjem druge

* Svetovalec JSSČ za tehnologijo

k drugi oblikujejo plašč. V tem delu zimske gruče niso razmeščene samo v ulicah med sati, ampak tudi v praznih satnih celicah. Tako je zunanji plašč po večini sestavljen iz množice čebeljih telesc v obliki gosto stkanе odeje, ki je razdeljena samo s tankimi stenami satnih celic. Debelina plašča je odvisna od zunanji temperatur. Pri nižjih temperaturah se gruča stisne, debelina plašča pa se poveča. Čebela v plašču na obodu vztraja toliko časa, dokler je v njenem mednem želodčku še kaj medu v rezervi. Ko pa svo-

V AŽ-panjih je priporočljivo odstraniti vrata ter jih nadomestiti s pažnim materialom. Varianta paženja s penasto gumo

je zaloge porabi, se pomakne pod medeno kapo, da se znova oskrbi z rezervno hrano. Notranjost gručice po navadi sestavljajo mlajše čebele, tako da toplota izvira prav iz njih. Čebele grejejo okolico s presnovno in mehaničnimi gibi (podrhtavanje s krili in miškulature telesa). V notranjosti gručice vzdržujejo razmeroma visoko temperaturo, saj ta v sredini gručice dosega od 20–30 °C, na zunanjem obodu pa od 6–8 °C. Temperatura v sredini gnezda se pozimi zelo malo spreminja, razlike so največ do 2 °C. Temperatura v panju zunaj čebelje gručice je le za stopinjo ali dve višja od zunanje, saj čebele ogrevajo le gručico, oddajanje toplote v okolico pa je neznatno.

Kdaj zapažiti?

V panjih, ki jih čebelarji prehitro zapažijo (npr. že oktobra), matice predolgo zalegajo. Pozno jeseni izležene čebele nimajo več lastnosti dolgoživih čebel, zato po nepotrebnem porabljajo zalogo hrane. Poleg tega se v pozni zalegi lahko razvije ena generacija varoj več kot pri družinah, ki so prej končale zaleganje. Zato mora čebelar poskrbeti, da matica čim prej preneha zalegati. To storimo tako, da začnemo družino krmiti takoj po zadnji paši in ga končamo nekje v začetku septembra. Krmimo večje količine hkrati, po možnosti s kapilarnim odvzemom, in ne večkrat po malem. Starejši čebelarji so krmljenje za zimo opravili »med mašama« od 15. avgusta do 8. septembra. V AŽ-panjih lahko po končanem krmljenju pustimo odprto loputo na zadnjih vratih, čebele v nakladnih panjih pa še pustimo na mrežasti podnici.

Če se odločimo za paženje panjev, ga opravimo tik pred pojavom prve zalege, nekje od konca decembra do konca januarja, odvisno od kraja in trajanja zime. V AŽ-panjih je priporočljivo odstraniti vrata ter jih nadomestiti s penasto gumo, ki je dober toplotni izolator, in prepušča vlago, ki se predvsem ob začetku zaleganja ustvari v panju. Vlago na zunanji strani sušita mrzel zrak in pretok zraka skozi odprta

vrata. Veliko čebelarjev v zadnjem času ohrani penasto gumo na zadnji strani AŽ-panja vse leto. Kot zagotavljajo, ta material zadržuje toploto zgodaj spomladi, ko je zalega občutljiva na temperaturna nihanja, poleti pa preprečuje vdor visokih temperatur v panj. Če za paženje uporabljamo papir ali karton oz. lepenko, večkrat preverimo, da se na njem ne nabira vlaga, morebiti vlažen material pa nemudoma zamenjamo. Kondenzirana odvečna vlaga povzroča plesnenje satja, zatohel panj pa ustvarja odlične možnosti za širjenje bolezni. **Za čebele je vlaga večji sovražnik kot mraz.**

Paženje nakladnih panjev

Prostostoječi nakladni panji so bolj izpostavljeni vremenskim vplivom. Nekateri čebelarji odevajo panje z različnimi gradbenimi folijami ali lepenkami in dodatnimi strehami, predvsem zaradi zaščite lesa, vendar to oteži zimsko zatiranje varoj z metodo kapanja oksalne kisline. Nakladnim panjem lahko vstavimo v notranji okvir penasto gumo, ki prepušča vlago, in s tem preprečimo nepotrebno uhajanje toplote. Če čebele prezimujemo na odprti mrežasti podnici, matice prej prenehajo in pozneje začnejo zalegati, posledica tega pa je tudi manjše število generacij varoj in posredno je spomladi občutno zmanjšan pojav nose mavosti. Povzročitelj te kronične bolezni je enocelični organizem, ki živi v črevesju odrasle čebele. Nose mavost zmanjša encimatsko aktivnost prebavil, razvijati pa se začne s presnovo beljakovinske hrane, ki sovpada s pojavom zalege in njenim krmljenjem. V družinah, v katerih se zalega pojavi zgodaj, je poraba hrane večja, s tem pa je večja tudi izčrpanost zimskih čebel. To gotovo ni dobro, kadar je zima dolgotrajna. Poraba hrane je v močnejših družinah, ki so nekoliko prej ostale brez zalege, manjša kot v družinah, v katerih je bila zalega pozno v jesen, nova pa se je pojavila že januarja.

Poraba hrane

Poraba hrane se v posameznih mesecih spreminja glede na aktivnost in moč čebelje družine. Novembra, decembra in januarja povprečna družina brez zalege porabi približno 1 kg zaloga na mesec, februarja, ko se pojavi zalega, se poraba poveča na 2 kg, marca in aprila pa že na 3–5 kg na mesec. Čebelje družine čez zimo porabijo od 14–23 kg hrane. Zado stna zimska zaloga hrane je eden od najpomembnejših pogojev za preživetje in razvoj čebelje družine.

Sklep

Iz vsega navedenega lahko ugotovimo, da paženje ni nujno, temveč je pogosto nepotrebno in celo škodljivo. Temu se izognemo s pravočasnim in zadostnim krmljenjem, skrbjo za dobro zdravstveno stanje čebel

Varianta paženja s kartonom in časopisnim papirjem

in kakovostnimi suhimi in zračnimi panji brez rež in razpok. Kljub temu da je poraba hrane v nezapaženih panjih nekaj večja, prednosti odtehtajo nekaj kilogramov krme. Zdrave in dobro nakrmljene čebele bodo boj za obstanek čez zimo izbojevale same, brez naše nepotrebne pomoči, kot so ga v milijonih let svojega obstoja. Če pa se kljub vsemu odločite za paženje, to storite

konec decembra ali januarja, neposredno pred začetkom zaleganja, in to z izolacijo, ki prepušča vlago. ■

Viri:

Fajdiga, V. (2010): Čebelarjeva opravila v novembru V: Slovenski čebelar, št. 11, november, str. 354-355.

Umeljič, V. (2012): Čebelarstvo za začetnike in strokovnjake. Kamnik: Partner graf, 536 str.

Na Apimondii v Koreji (II. del)

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si, in Nataša Lilek, natasa.lilek@czs.si

Koreja – dežela sodobne tehnologije

Od 15. do 19. septembra 2015 je v Daejeonu v Koreji potekal 44. čebelarski kongres Apimondie. Že takoj ob registraciji si dobil občutek, da si v državi, kjer je doma sodobna tehnologija, saj ob tem ni bilo niti sledu o kakšni gneči, kot se je to zgodilo pred dvema letoma v Kijevu. Vsi vstopi v kongresno dvorano so potekali samo s približanjem vstopnice čitalnikom in na enak način je lahko vsak udeleženec dobil tudi potrdilo o udeležbi. Na sodobno tehnologijo se zanašajo tudi taksisti, vendar se ta ni izkazala za najboljšo rešitev, saj so pot do hotela vedno zgrešili. Njihovi največji pomanjkljivosti sta, da ne znajo niti besede angleško in da ne znajo brati latinice.

Kongres Apimondie je za udeležence ČZS potekal v znamenju promocije razglasitve 20. maja za svetovni dan čebel. Tudi predsednik Apimondie v odhajanju g. Gilles Ratia se je v svojem nagovoru ob odprtju kongresa zahvalil ČZS za odlično pobudo za razglasitev svetovnega dne čebel. V svojem govoru je poudaril še dva cilja, ki jima bo Apimondia sledila v prihodnjih letih. Prvi je zmanjšanje izgub čebel, drugi pa boj proti nepristnim čebeljim pridelkom.

Znanstveno delo kongresa Apimondie

O nepristnih čebeljih pridelkih je bila organizirana tudi okrogla miza, na kateri so sodelovali predstavniki laboratorijev, ki se ukvarjajo z ugotavljanjem takšnega medu. Znanstveniki pospešeno iščejo in izpopolnjujejo metode za ugotavljanje nepristnega medu. Za ta namen je vse bolj uporabna tudi nuklearna magnetna resonanca (NMR), slovaški znanstveniki pa so odkrili poceni metodo, ki temelji na določanju proteinov v medu. Kljub temu da ta še ni uradno priznana in usklajena, pa lahko pričakujemo, da se bo to zgodilo v kratkem.

V okviru znanstvenega dela kongresa je vzporedno potekalo več plenarnih predavanj, simpozijev, okroglih miz, delavnic in predstavitev posterjev. Kot navadno so bila predavanja razdeljena v sedem sklopov: ekonomija, biologija, zdravje, oprasaevanje

in rastlinstvo, tehnologija in kakovost, apiterapija ter čebelarjenje za podeželski razvoj.

Povzetek zanimivejših predavanj o medu

Miguel Vilas-Boas iz Portugalske je predstavil lastnosti sivkovega medu, ki je tudi eden izmed najbolj tipičnih medov Portugalske. Kot je povedal, je njihova največja težava v tem, da sivkov med velikokrat ne ustreza mednarodnim predpisom, ki veljajo za med, predvsem v vrednosti diastaznega števila, ki je velikokrat nižje od predpisane meje (pri 55 % vzorcev je bila vrednost diastaznega števila manj kot 8). Razloga za takšne rezultate še niso odkrili.

Ufuk Alpat iz Turčije je predstavil opredelitev turškega borovega medu, ki je bila izvedena v letih od 2010–2014. V 8750 vzorcih borovega medu so analizirali vsebnost vode, električno prevodnost, proste kisline, diastazno število, HMF, prolin, sladkorje ..., izvedli so mikroskopsko identifikacijo (vsebnost škroba in elementov mane oz. cvetnega prahu), prav tako so analizirali funkcionalne lastnosti tega medu, kot so npr. vsebnost mineralov in fenolnih spojin, ter njegovo antioksidativno učinkovitost ... Povprečne vsebnosti vode, električne prevodnosti, prostih kislin, diastaznega števila in HMF so bile v skladu s standardi EU.

Skupina nakladnih panjev nedaleč od Daejeona. V središču mesta pa je vedno več urbanih čebelarjev, ki imajo svoje čebele na strehah hiš.

Foto: Franc Švirč

* Mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Kamila Mitrowska iz Poljske je predstavila, kako lahko antibiotiki iz voška prehajajo v med. **Mag. Andreja Kandolf Borovšak iz Slovenije** je govorila o tem, kako se ob uporabi zdravila Check-Mite po panju širi kumafos, podobno kot je bilo objavljeno v novembrski številki naše revije.

Zelo zanimivo je bilo predavanje **Walterja Haefekerja iz Nemčije**. V nemškem medu so ugotovili gensko spremenjene organizme (GSO), zato med označili kot nemški, saj v tej državi ni dovoljeno gojiti gensko spremenjenih organizmov. Ko so ugotavljali, kako so se GSO znašli v medu, so ugotovili, da je čebelar svoje čebele spomladi krmil s pogačami, ki so vsebovale gensko spremenjeno sojo. To je še en dokaz, kako previdni moramo biti pri krmljenju čebel, saj se krma za čebele vse prehitro znajde v medu, posledica tega pa je nepristen med.

Abera Belay iz Etiopije je predstavil poglobljene značilnosti etiopskega medu. Etiopija je namreč največja proizvajalka medu v Afriki. V vzorcih so analizirali vsebnost vode in vodne aktivnosti, skupnih kislin, HMF in sladkorjev ter merili barvo. Kot je dejal, so bili vsi analizirani vzorci v skladu s standardi EU.

Živoslav Tesić iz Srbije je predstavil fenolne in sladkorne značilnosti nektarja nekaterih medovitih rastlin. V nektarju akacije, lipe in oljne ogrščice so določali so fenolne kisline, flavonoide in njihove glikozide. Glede na dosegljive standarde so v njih ugotovili 15 različnih vrst sladkorjev. V vseh vzorcih nektarja sta bili najbolj zastopani fruktoza in glukoza, lipov nektar pa je v primerjavi z nektarjem drugih dveh rastlin vseboval statistično značilno največ saharoze.

Foto: Franc Šivic

Ta fotografija je nastala ob slovesnem sprejetju sklepa vodstva Apimondie, da naj 20. maj postane svetovni dan čebel. Čebelarstva zveza Slovenije je tudi že predlagala zastavo, ki naj bi jo tisti dan izobesili po vsem svetu. Ob g. Boštjanu Noču, predsedniku slovenskih čebelarjev, sta na njegovi desni dozdašnji predsednik Apimondie, Franco Gilles Ratia, na njegovi levi strani pa na novo izvoljeni predsednik svetovne čebelarstva organizacije, Irec Philip McCabe.

Povzetek zanimivejših predavanj o propolisu

Zanimiv model pridelave propolisa imajo v Turčiji. Podjetje SBS LLC je pogodbo o pridelavi propolisa sklenilo s čebelarji, ki skupaj čebelarijo z 20.000 čebeljimi družinami, a po pogodbi pridelava propolisa poteka pod njihovim nadzorom. Čebelarji morajo mrežice vstaviti na vrh panja, v čebeljih družinah ne smejo uporabljati kemičnih sredstev, čebelariti morajo stran od industrijskih con, avtocest in mest. Ko so mreže polne, pa propolis poberejo predstavniki podjetja in ne čebelarji. V vsakem vzorcu ugotavljajo vsebnost antibiotikov, pesticidov in težkih kovin. Azijski znanstveniki veliko truda vlagajo tudi v standardizacijo propolisa, vendar je ta zaradi njegove raznovrstnosti zelo težavna. To delo ne bo nikoli opravljeno, če se znanstveniki ne bodo povezovali in če ne bodo analizirali propolisa z vseh celin.

Jairo Bastos iz Brazilije je predstavil izzive na področju analiz brazilskega zelenega propolisa. Zaradi ugotovljenih zdravnih vplivov (antimikrobni, protivnetni ...) zdaj razvijajo vse potrebno za proizvodnjo tega propolisa, tako da ga bodo lahko ponudili tržišču.

Antonios Cagkarakis iz Grčije je predstavil raziskavo o pridobivanju propolisa na mrežicah različnih vrst ter vpliv teh pripomočkov na količino in kakovost pridobljenega propolisa. Zelo podobno raziskavo pri nas izvaja kolega Tomaž Samec.

Elena Vahonina iz Rusije je predstavila vsebnost flavonoidov v propolisu. Ta naj bi namreč vseboval veliko količino biološko aktivnih sestavin flavonoidov, zato bi ga lahko uporabljali tudi za izdelavo medicinskih in prehranskih dopolnil.

Foto: Franc Šivic

Takšen je bil slovenski razstveni prostor. Obiskovalce so najbolj zanimale fotografije naših čebelnjakov, kakršnih nimajo nikjer drugod po svetu.

Povzetek zanimivejših predavanj o cvetnemu prahu

Carlos Zuluaga iz Kolumbije je govoril o problematičnosti sporopolenina, ki ga vsebuje ovojnica cvetnega prahu, saj obstajajo vse večji dvomi o njegovi prebavljivosti. V zvezi s tem je predstavil uporabo encimskih hidrolizatov, ki naj bi povečevali prebavljivosti peloda. Cilj njegove raziskave je bil z uporabo toplotne obdelave in komercialnih proteaz povečati ekstrakcijo beljakovin, skupnih fenolnih spojin in antioksidativno učinkovitost. Ta cilj je tudi dosegel, saj je poročal o višji vsebnosti beljakovin (za 18 %), fenolnih spojin (za 106 %) in tudi o večji antioksidativni učinkovitosti (za 68 %). Z elektronsko mikroskopijo je potrdil, da je bila zunanja ovojnica (eksina) cvetnega prahu pretrgana, to pa je pripomoglo k dostopnosti bioloških in hranilnih sestavin.

Nataša Lilek iz Slovenije je predstavila kemijske analize cvetnega prahu osmukanca, izvedene v okviru trajnostnega projekta Za medeno prihodnost (Hofer). Predstavila je ugotovitve leto dni trajajočega poskusa, med katerim so izvajali tako mikroskopsko identifikacijo cvetnega prahu kot kemijske analize, vključno z določanjem težkih kovin v cvetnem prahu.

Povzetek zanimivejših predavanj o vosku in matičnemu mlečku

Ivana Tlak Gajger iz Hrvaške je predstavila vrednosti težkih kovin v vosku, ki so posledica različnih virov onesnaževanja. Vrednosti niso bile nizke, zanimivo pa je, da so bile nekoliko nižje v satnicah, izdelanih iz tako onesnaženega voska, saj so za njihovo izdelavo uporabili le zgornje plasti staljenega voska, ki niso bile v stiku s steno posode. S tem je dokazala, da so bili eden izmed virov onesnaženja tudi kovinski deli opreme za taljenje in čiščenje voska ter za izdelavo satnic.

Ming Xu iz Kitajske je povedal, da je na svetovnem tržišču več kot 90 % matičnega mlečka, proizvedenega na Kitajskem (leta 2010 so ga proizvedli 4000 ton). Največja tržišča za kitajski matični mleček so Evropa, ZDA in Južna Azija.

Foto: Franc Šivic

Za ljubitelje čebelarke literature je bilo na voljo kar nekaj zanimivih knjig v različnih jezikih, tudi v kitajščini in arabščini.

Povzetek zanimivejših predavanj o apiterapiji

Za čebelarje je bilo zelo koristno predavanje predsednika komisije za tehnologijo pri Apimondii **Étienne Bruneauja iz Belgije**. Predstavil je prve korake dobre čebelarke prakse pri pridelavi čebeljih pridelkov, namenjenih za apiterapijo. Seveda ni omenil, da morajo biti čebelji pridelki brez kakršnih koli primesi, saj je to samoumevno. Za pridobivanje čebeljih pridelkov, namenjenih za apiterapijo, mora biti čebeljak postavljen v neokrnjeni naravi, čebele pa morajo biti krmljene samo s čebeljimi pridelki, pridelanimi na istem stojišču. Med je treba pridobivati iz čim manjših satov, da je točenje pogostejše, vsebovati mora manj kot 18 % vode, ne smemo ga segrevati, v kozarce pa ga polnimo takoj po točenju. Cvetni prah pobiramo dvakrat na dan in ga v 30 minutah po pobiranju zamrzujemo, sušimo pa ga lahko pri največ 32 °C. Če nameravamo pridobivati matični mleček, družine ne smejo prejemati druge hrane kot med. Opozoril je tudi, da segrevanje propolisa in izpostavljanje tega pridelka zraku zmanjšata njegovo učinkovitost. Predstavil je tudi pridobivanje apilarnila in ličink matice, oboje pa je pri nas še precej v povojih. G. Bruneau je obljubil, da bo prispevek o dobri praksi napisal posebej za Slovenskega čebelarja.

Christina Pavel iz Romunije je predstavila ajurvedski pristop k senzorični analizi medu. Ajurveda za vsako zdravstveno težavo zagovarja osebni pristop glede na konstitucionalne lastnosti (tipe) ljudi. Na tak način je mogoče ugotoviti tudi kakovost posameznih vrst medu, ki dandanes niso najbolj cenjeni, čeprav so lahko primerni npr. za specifične zdravstvene namene.

Catherine Flurin iz Francije je predstavila certifikacijsko shemo za srečne čebele in srečne čebelarje, imenovano Gentle Beekeeping®. Gre za

Na tekmovanje najboljših vrst medu je prispelo veliko vzorcev z vsega sveta.

Foto: Franc Šivic

holistični pristop in spoštovanje do čebel, poglavitna pa so tri načela: 1. spoštovanje čebeljega panja, 2. nežno pridobivanje medu in drugih pridelkov in 3. okrepljeno okolje v panju. Gre za prostovoljno shemo, standardi pa naj bi temeljili tako na objektivnih in merljivih merilih kot tudi na znanstvenih analizah pridelkov in zemlje, na kateri stojijo čebelji panji. Shema Gentle Beekeeping® naj bi tako ponujala spekter terapevtskih praks, ki temeljijo na občutljivem pristopu do čebel in njihovih vibracij.

Druge predstavitve

Dr. Peter Kozmus iz Slovenije je v okviru simpozija o genetiki in vzreji predstavil organiziranost in delo Čebelarke zveze Slovenije kot Priznane rejske organizacije. V svojem predavanju je predstavil slovensko čebelarstvo ter kranjsko čebelo in njene

odlike, po katerih je znana po vsem svetu, govoril pa je tudi o prizadevanjih slovenskih vzrejevalcev in drugih čebelarjev, da bi na ozemlju države tudi v prihodnje ohranili kranjsko čebelo.

V strokovnem delu, namenjenem tehnološkimi vprašanjem, so bili med drugim predstavljeni sistemi za merjenje donosov, podobnih kot jih poznamo v Sloveniji. Prav gotovo pa je bilo najbolj množično obiskano predavanje avstralskega strokovnjaka **Cedarja Andersona**, ki je predstavil panj, iz katerega se med toči sam in pri katerem ni potrebno točenje medu, kot ga poznamo. Tak panj smo prek spleta že občudovali tudi v Sloveniji. G. Anderson je povedal, da ima od objave na spletu samo za odgovore na vprašanja o panju zaposlenih deset ljudi. O priložnosti rešitve presodite sami, saj si jo lahko ogledate na povezavi: www.honeyflow.com. ■

Novice iz sveta

Nemčija

Vsi akaricidi, torej sredstva, ki jih čebelarji uporabljamo za zatiranje varoj, negativno vplivajo na čebele. To velja tako za tista sredstva, ki vsebujejo amitraz, kumafos, fluvalinat in flumetrin, kot tudi za tista, ki jih uporabljamo v ekološkem čebelarjenju, na primer eterična olja in organske kisline. Ameriški čebelarji pa poročajo, da sredstvo HopGuard, v katerem je aktivna snov beta hmeljna kislina, stimulatивно vpliva na čebelje družine.

Da bi se prepričali, ali ta trditev drži, so na Inštitutu za biologijo Univerze v Berlinu izvedli zanimiv poskus. Izbrali so dva opazovalna panja, v katerih sta bila eden vrh drugega položena po dva sata s čebelami, medom in zalego, tako da je bilo mogoče skozi steklo z obeh strani opazovati vedenje vseh čebel. V

enem in drugem panju sta bili enako stari matice iste matere in tudi družinici sta bili enako močni. Nato so z oštevilčenimi ploščicami v vsaki družinici označili po 250 na novo izleženih mladih čebel delavk. V poskusni panj so vstavili trak, prepojen s hmeljno kislino, v drugi, kontrolni panj pa niso vstavili traku. Vsak dan so po štiri ure redno opazovali vedenje čebel: izletavanje iz panjev, hranjenje zalege, čistilni nagon in smrtnost označenih čebel. Že po prvih dvanajstih dneh je v kontrolnem panju umrlo 66 % označenih mladih čebel, v testnem s hmeljno kislino pa samo 33 %.

Glede števila čebel, ki so izletale iz panjev, sprva ni bilo opaziti nikakršnih razlik, po desetih dneh pa se je povečalo število izletov mladih označenih čebel iz kontrolnega panja, ki po navadi v svojem domu še opravljajo hišna dela. Domnevali so, da je zaradi pomanjkanja pašnih čebel del hišnih čebel predčasno odletel na pašo. Odgovora na vprašanje, zakaj se je zmanjšalo število normalno starih pašnih čebel, niso našli. V testnem panju se je z nego zalege ukvarjalo 11 odstotkov čebel, v kontrolni družini pa samo 8 odstotkov. Tudi glede panjske higiene se čebele v testnem panju precej prekašale tiste v kontrolnem. Vse torej kaže, da beta hmeljna kislina v resnici stimulatивно vpliva na vedenje čebel, kot so poročali ameriški čebelarji. Ker so poskus izvedli samo v dveh opazovalnih panjih na dva sata, bo treba v prihodnje njihovo vedenje raziskati še v gospodarskih panjih.

Proizvajalec akaricida s trgovskim imenom HopGuard upa, da bo do konca leta 2016 to sredstvo dovoljeno uradno uporabljati tudi v EU. ■

Franc Šivic

Vir: Rademacher, E., in sod. (2015): Mit Hopfen gegen die Varroa, Imkerfreund. Št. 12, december, str. 20.

HopGuard – embalaža in trakovi

Foto: Internet

Moje čebelarjenje in vrednost blagovne znamke SMGO

Janez Klemenčič, janez.k38@gmail.com

Za čebelarjenje sem se odločil leta 2010, in to tako rekoč čez noč, brez kakršnega koli predznanja o čebelah. Pozimi sem se vpisal v ČD Škofja Loka, katerega dom stoji prav v naši vasi Brode pri Škofji Loki. V zimskih mesecih v čebelarskem domu potekajo različna čebelarska izobraževanja, ki sem se jih tudi sam vestno udeleževal in pridobival znanje. Že prvo leto je moj čebelarski mentor postal Ludvik Božnar, eden izmed najbolj izobraženih čebelarjev v tem delu Slovenije. Prav on mi je tudi podaril prva dva roja ter mi posredoval veliko znanja, za kar sem mu še posebej hvaležen. Že naslednje leto sem se udeležil 42-urnega izobraževanja za čebelarje začetnike.

Leta 2013 sem sam izdelal prvo prevozno enoto za AŽ-panje ter začel prevažati čebele na paše po vsej Sloveniji. Prav to leto sem iz radovednosti, kakšna je kakovost mojega medu, prvič oddal štiri vrste svojega medu v ocenjevanje, in sicer akacijevega, lipovega, kostanjevega in hojevega. Za vse štiri sem prejel zlato medaljo, za povrhu pa še šampiona za akacijev med. Že prvo leto svojega sodelovanja na ocenjevanju medu sem tako prejel naziv »prvak medu Gorenjske 2013«.

To mi je dalo še poseben polet pri mojem čebelarstvu. Vedel sem, da sem na pravi poti. Poklical sem na ČZS in se zanimal, kako bi se lahko vključil v blagovno znamko SMGO. Dali so mi telefonsko številko terenskega svetovalca, pristojnega za naše območje. Ob obisku mi je pojasnil, kaj vse zahteva ta blagovna znamka: katere pogoje mora čebelar izpolnjevati, kakšno dokumentacijo je treba voditi, kakšno opremo mora uporabljati. Nato je za laboratorijsko analizo vzel še vzorec medu. Pokazal sem mu tudi točilnico in skladišče za med. Še posebej je poudaril, kako zelo je pomembno, da med točimo izključno iz točil, primernih za živila in da ga v takšnih posodah tudi skladiščimo. Prav tako je zelo pomembna tudi higiena, in to tako čebelarja kot točila in posod za skladiščenje medu, ter vse čebelarske opreme, ki je v stiku s čebelami in z medom.

Tudi sam uporabljam sodobno točilo ter posode za skladiščenje in točenje medu iz nerjavečega jekla. Med točim v posebej pripravljenem prostoru, ki je čist in primerno opremljen, da ga je mogoče temeljito očistiti tako pred točenjem kot tudi po njem. Dosledno pa se držim tudi načela, da se uspešno in kakovostno

SMGO-števec

OBVESTILA

Število novih članov SMGO
v novembru 2015

8

Število vseh članov SMGO
novembra 2015

272

Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek: po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si.

Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si pod rubriko SMGO.

Vse uporabnike sistema SMGO, ki za leto 2015 še niso posredovali poročila o porabljenih prelepkih in količini medu, označenega s SMGO, prosimo, da to storijo v čim krajšem času.

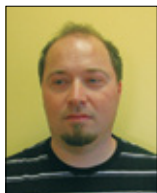
čebelarstvo gradi na mladem satju, ki je pogoj za zdrave in močne družine, samo takšne pa pridelajo kakovosten in neoporečen med. Ves med polnim izključno v tipizirane kozarce za slovenski med. Imamo štiri različne in lepo oblikovane kozarce za slovenski med, na katere smo lahko ponosni vsi slovenski čebelarji, zato vam polagam na srce, da jih tudi uporabljate. Ves med točim izključno v nove kozarce, uporabljam pa tudi nove pokrove; že uporabljenih je zelo malo ali skoraj nič. S čiščenjem nalepk s kozarcev in vnovičnim pomivanjem je tudi preveč dela in stroškov.

Zdaj čebelarim s približno 60 AŽ-panji, tako da tudi v povprečnem letu natočim kar nekaj medu. Ves med, ki ga pridelamo, prodajamo z blagovno oznako »SLOVENSKI MED«. Pridelujemo kakovosten in varen med. Nad

pridelavo izvajamo interni nadzor, čebelarimo v skladu s smericami dobrih higienskih navad v čebelarstvu, ki temelji na načelih sistema HACCP, zato je za vsak kozarec medu zagotovljena sledljivost. Ugotovimo lahko, kje je pašni okoliš, kje točen, koliko je istega medu, kdaj je bil točen in tudi kam je bil prodan. Vsak kozarec ima svojo zaporedno številko in serijsko lot številko.

Pri prodaji opažam, da stranke vedno več pozornosti namenjajo kakovosti in videzu izdelka. Pri tem mi zelo veliko pomaga tudi blagovna znamka SMGO. Zaradi te znamke lahko med prodam po kak evro višji ceni, če so stranke zadovoljne s kakovostjo, pa se tudi rade vračajo. Zato tudi preostalim slovenskim čebelarjem priporočam: vključite se v blagovno znamko SMGO ter bodite ponosni na svoj med in na našo kranjsko čebelo – sivko! ■

DELO ČEBELARJA

Čebelarjeva opravila v januarju

Jure Justinek – Zgornja Ložnica, jure.justinek@czs.si

Predstavitve

Januar je čas dobrih želja in hkrati tudi čas velikih pričakovanj čebelarja v novem letu. Zame je velik izziv in tudi velika čast pisati mesečna čebelarjeva opravila. Ta bodo letos usmerjena predvsem v tehnologijo čebelarjenja v AŽ-panjih, katere rezultat sta proizvodnja medu in pridobitev rezervnih družin. Čebelarim na južni strani Pohorja na okoli 340m nadmorske višine. Pogoji za čebelarjenje na tem delu pod Pohorjem so relativno dobri, imamo dobro spomladansko pašo, kasneje pašo na smreki in kot zadnjo na kostanju. Če se pomikamo višje v gozdove Pohorja pa imamo tudi pašo na javorju in hoji. S čebelarstvom se ukvarjam od leta 1995. Z očetom sva začela čebelariti s šestimi čebeljimi družinami, vendar so se te do zdaj namnožile v več kot 300 panjev v treh prevoznih zabojnikih, nekaj pa jih je tudi v stalnih čebelnjakih. Čebele, ki jih prevažamo, so naseljene v 11+3-sa-

tne AŽ-panje, za vzrejo rezervnih družin pa uporabljamo polovične 9-satne AŽ-panje. Leta 2010, ko sem se kot vodja Opazovalno-napovedovalne službe medenja zaposlil pri Čebelarški zvezi Slovenije, sem se poklicno začel ukvarjati tudi s čebeljimi pašami. Na podlagi izkušenj pri delu sem pridobil veliko čebelarškega znanja ter ga uspešno vnesel tako v svojo prakso kot v svoje delo s čebelami. Vsi zainteresirani ga lahko pridobijo v obvestilih ONS in na usposabljanjih, zdaj pa tudi v tej rubriki. Ugotovil sem namreč, da je čebelarjenje lahko donosno samo na podlagi znanja.

Januar – čebele mirujejo, čebelarji pač ne

Zadnja leta so podobno kot čebelarjeve letine vedno bolj nepredvidljiva, zime pa vedno bolj mile. Kljub temu se v tem mesecu po navadi pojavi nekoliko dolgotrajnejša ohladitev in tudi nekaj snega. Ta mesec je sicer za čebele čas mirovanja; družine so tesno stisnjene v zimsko

Čebelarim z 11+3-satnimi AŽ-panji, saj so ti po mojih izkušnjah gospodarnější.

Moja prevozna enota na kostanjevi paši na južnih obronkih Pohorja

gručo, so povečini brez zalege in ob minimalni porabi hrane pričakujejo toplejše dni, ki se bodo morda pojavili že januarja, morda februarja ali pa šele marca. Za naše čebele bomo naredili največ, če jih bomo pustili pri miru.

Če jih do zdaj še nismo opazili, jih tudi zdaj ni treba, temveč to naredimo februarja, ko bo matica ob prvih večjih vnosih svežega cvetnega prahu spet začela intenzivneje zalegati. Občasno obhodimo čebelnjak ali stojišče in preverimo, ali je vse tako, kot mora biti. Snega ni treba odstranjevati, prav tako tudi ni treba ničesar trositi po tleh. Po mojih izkušnjah to bolj škodi kot koristi, saj če raznega listja, žaganja ali drugega materiala natosimo preveč, le to preprečuje soncu, da bi sneg spodaj hitreje skopnel. V tem mesecu najlaže ugotovimo, ali je lokacija našega čebelnjaka oz. stojišča primerna za čebele. Če je osončena, brez megle in če sneg hitro skopni, je to dobro, če pa pozimi ni sonca in se tam zadržuje še megla, premislimo o morebitni preselitvi. Pozimi so nacloga tudi ptice, ki se zadržujejo v bližini in na bradah iščejo mrtvice. Kako jih učinkovito pregnati, ne vem, vem pa, da je bolje, če v bližini stojišča ne postavljamo krmilnic, ker jih te le še bolj privabljajo v bližino.

Če smo radovedni, kako čebele prezimujejo, lahko uporabimo gumijasto cevko, ki jo potisnemo skozi žrelo in poslušamo njihovo rahlo brenčanje. Skozi žrelo lahko tudi posvetimo z baterijsko svetilko in tako vidimo, koliko mrtvic je na podnici. Na omenjena načina sicer lahko ugotovimo le to, ali je družina živa, to pa je tudi dovolj, ker v tem obdobju tako ali tako ne moremo storiti ničesar. Ob obeh posegih ne trkamo po panjih oz. ne povzročamo ropota. Ko sem začel čebelariti, sem iz radovednosti tudi pozimi odprl kak panj in s svetilko gledal, koliko ulic zaseda družina, vendar sem bil potem le še bolj negotov glede tega, kako se čebele počutijo. Nekatere družine so včasih zasedale zgolj po tri ulice, to pa me je takrat vznemirilo. Kljub temu so se spomladi ob pravilni oskrbi razvile v močne družine, velikokrat celo v močnejše kot tiste, ki so bile številnejše. Zdaj pozimi panjev ne odpiram več in enako svetujem tudi vam, razen če v tem času še opravljate zimsko zatiranje varoj. Tako z manjšo negotovostjo pričakamo pomlad in čas, ko jim spet lahko pomagamo. Ta mesec torej pri čebelah ne počnemo veliko. Lahko se začnemo pripra-

vljati na novo sezono in jo načrtovati, poleg tega pa aktivno tržimo, kar smo pridelali, in se izobražujemo.

Vosek, satniki, izobraževanje

Sam v tem mesecu pripravim vosek, ki sem ga skuhal, in ga menjam za satnice. Svetujem, da uporabljate svoj vosek oz. tistega, ki mu zaupate, da ne vsebuje nikakršnih ostankov. Kupimo ustrezno količino novih satnikov, po potrebi pa tudi panjev in drugega potrošnega materiala. Zdaj je tudi idealen čas za žičenje satnikov, osebno pa to delo z veseljem prepustim preostalim družinskim članom, sam pa na koncu preverim, kako je delo narejeno. Satnik mora biti kakovostno izdelan, luknjice za žico natančno izvrtane točno na sredini, na vsaki strani po 6 krat. Najbolje je če so izvrtane prva in zadnja navpično na sredini pa v obliki dvojnega w saj je s tem kasneje manj možnosti posedanja satov. Po mojem mnenju pa je za posedanje satov v večji meri kriva slaba kakovost satnic kot pa način žičenja. Odkar uporabljam satnice iz lastnega vosa in je teža ene satnice za AŽ-panj od 95 do 105g se mi nobena nikoli ne posede niti pri prevozih. Ker so večeri dolgi, si jih lahko krajšamo z brskanjem po spletu, na katerem je vedno več informacij o čebelah in čebelarstvu nasploh. Udeležimo se tudi občnih zborov čebelarških društev in predavanj, ki jih organizirajo. V čebelarstvu znanja ni nikoli preveč, zato te možnosti izrabimo tako za izobraževanje kot tudi za druženje. Zanimive novice, ki jih slišimo, v svoje čebelarstvo vnašamo postopno in sproti preverjamo rezultate. Če smo z njimi zadovoljni, jih uvedemo v svoje čebelarstvo, v nasprotnem pa jih opustimo. Pri tem morata biti vsa naša skrb in tehnologija usmerjeni v pridelavo varnih čebeljih pridelkov, tj. pridelkov brez ostankov kemičnih sredstev, ter v vzrejo močnih in zdravih čebeljih družin.

V vprašanje, kateri panj je najboljši, ne bom posegal, sam pa mislim, da je klasični 9-satni AŽ-panj premajhen. Velikokrat me kdo želi prepričati, da je 10-satni AŽ-panj za naše pašne razmere povsem dovolj ter da v večjih panjih čebele samo več pojedjo, da so paše prekratke itd. Vendar če ena družina v večjem panju samo na eni paši prinese po 7–8 kg več medu, se to že splača. Če teh 7 kg pomnožimo s številom družin in zmožek preračunamo v denar, je to čisti bonus. Tudi dela in posegov je manj, ker imajo čebele več prostora za zalego in odlaganje medicine. Več o tem v prihodnjih prispevkih.

Kako bo z medenjem ...?

Januarja lahko tisti, ki jih poleg čebelarjenja zanima še gozdno medenje, ugotavljajo, kako bo z medenjem smreke in hoje. Dobljeni rezultati bodo orientacija, kaj lahko pozneje kje pričakujemo. Na smreki ugotavljamo navzočnost velikega in malega smrekovega kaparja tako, da na stojišču, na katerega vozimo čebele na

Vejica hoje z vidnimi jajčeci zarodnic zelene hojeve ušice

smrekovo pašo, ali iz svoje okolice z zdrave in osončene smreke narežemo nekaj do 30 cm dolgih smrekovih vejic, jih damo v vazo z vodo in jo postavimo na toplo. Čez nekaj več kot 14 dni se kapar, če je ta na njih, razvije, tako da ga lahko vidimo. Več kot jih je, boljše medenje lahko pričakujemo in nasprotno.

V tem obdobju lahko medenje hoje ocenjujemo tudi na podlagi števila zimskih jajčec zelene hojeve ušice. Zimska jajčeca zarodnic so na spodnji strani jelovih iglic; velika so 4–6 mm ter temno zelene barve in podolgovate ovalne oblike. Kolikor več jih naštejemo,

toliko boljše medenje hoje lahko pozneje pričakujemo. Tako pri smreki kot pri hoji moramo takšna opazovanja izvajati več let zapored ter vzorčiti in opazovati vedno na istih drevesih. Po večletnem opazovanju bodo naše napovedi za vzorčena območja vedno bolj točne, seveda pa se moramo zavedati, da so to le prve ocene, resnično stanje pa je odvisno od vremenskih vplivov, ki še sledijo. Ta mesec se bomo torej več izobraževali, čebele pa opazovali bolj od daleč, tako da jim bomo zagotovili mir. Sami se bomo postopno – kot tudi one same – pripravljali na toplejše dni. ■

ZDRAVJE ČEBEL

Ukrepi za zaščito zdravja čebel v januarju

Suzana Škerbiš*, suzana.skerbis@vf.uni-lj.si

Januar je po navadi najbolj mrzel mesec, zato ni priporočljivo, da po nepotrebnem posegamo v panje. Čebelja družina je na satih s hrano stisnjena v gručo. Zdravih družin skoraj ne slišimo, le če pihnemo skozi žrelo, se oglasijo z značilnim tihim brenčanjem. Če je družina zdrava, ob toplih sončnih dnevih izletava na čistilni izlet. Čebelje družine, ki jih pestijo različne bolezni (nosemavost, povečana napadenost z varojami in druge bolezni), so med prezimovanjem zelo nemirne. Takšne družine šumijo in izletavajo ob vsaki priložnosti.

Čebelar naj v čebelnjaku mirno in ob čim manjšem vznemirjanju čebel postori samo najnujnejša opravila.

- Med čistilnim izletom naj opazuje čebele.
- Po čistilnih izletih naj nabere vzorec najmanj 100–200 odraslih mrtvih čebel ter ga odda območnemu veterinarju za preiskavo povzročiteljev čebeljih bolezni. Mrtve čebele naj nabere na bradah in podnici

* Dr. vet. med., Veterinarska fakulteta Univerze v Ljubljani, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Nova Gorica – Sezana

panjev ter pred čebelnjakom. Vzorec mrtvih čebel naj shrani v papirnato embalažo (kuverta, škatlica, vrečka) in nanjo napiše svoje podatke: ime, priimek, naslov, število čebeljih družin in SI čebelnjaka.

- Vsako odmrtnje čebeljih družin naj sporoči veterinarski službi NVI. Priporočam, da čebelar pred obiskom veterinarja v Dnevnik veterinarskih posegov (če tega še ni naredil) vpiše ukrepe, ki jih je izvajal za zatiranje varoj:
  - spremljanje napadenosti z varojami (čas spremljanja ter število odpadlih varoj pri posameznih ukrepih);
  - zatiranja varoj (čas zatiranja, zdravilo, s katerim je zdravil čebele).

Vsi ti podatki bodo tako čebelarju kot veterinarju pomagali pri iskanju vzroka propada čebeljih družin.

- Ob toplem vremenu naj preveri zalogo hrane v družinah. Predvsem čebelarji na območjih, na katerih je jeseni izdatno medil bršljan, naj preverijo

Obvestilo veterinarjev Nacionalnega veterinarskega inštituta VF, pristojnih za zdravstveno varstvo čebel

Čebelarje obveščamo, da lahko redna obvestila s področja zdravstvenega varstva čebel spremljajo na spletni strani Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani: www.vf.uni-lj.si/si/zdravstveno-varstvo-cebel/. Tam bodo našli informacije o pristojnih veterinarjih za področje zdravstvenega varstva čebel, njihovih naslovih in kontaktnih številkah, informacije o veterinarskih izobraževanjih, zdravljenju čebel in prometu z njimi. Na spletni strani bodo objavljeni tudi odgovori strokovnjakov na najpogostejša vprašanja

čebelarjev o zdravstvenem varstvu čebel. Čebelarji in čebelarska društva naj svoja vprašanja posredujejo neposredno pristojnemu območnemu veterinarju VF NVI. Če želijo, da bi bila datum in tema izobraževanja s področja zdravstvenega čebel objavljena tudi v glasilu Slovenski čebelar, se morajo z območnim veterinarjem za izobraževanje dogovoriti najpozneje do 10. v mesecu za naslednji mesec.

*Veterinarji VF NVI,
pristojni za zdravstveno varstvo čebel*

hrano ob gnezdju. Sate s kristaliziranim medom ob gnezdju naj zamenja, če le ima v rezervi lahko prebavljivo hrano v satih.

- Kdor pri čebeljih družinah še ni izvedel zimskega zatiranja varoj, naj to naredi čim prej, kajti matica začne znova zalegati že v drugi polovici januarja in po 20. januarju v panjih že lahko pričakujemo pokrito zalego. Pojav zalege v panjih nam pokažejo posamezne

ploščice voska med zimskim drobirjem, vlažna vratca panja oz. panjskega opaža ter svetlo rjave mlade varoje. Navzočnost mladih varoj v drobirju je znak, da je zimsko zatiranje varoj zamujeno in da v novi sezoni lahko pričakujemo večje težave z varojami.

Zimski meseci so tudi čas za veterinarska izobraževanja. ■

VPRASHANJA IN ODGOVORI

Kako postopati ob neželenih učinkih akaricidov pri zdravljenju čebel?

Sprašuje: ČZS.

Na vprašanja odgovarja: Javna agencija Republike Slovenije za zdravila in medicinske pripomočke

Kaj je farmakovigilanca in kdo jo spremlja?

Farmakovigilanca je sistem odkrivanja, ocenjevanja, razumevanja in preprečevanja neželenih učinkov zdravil in drugih spoznanj o njihovi varnosti ter ukrepanja za upravljanje in zmanjševanje tveganja, povezanega z zdravili. Naloga veterinarske farmakovigilance je zagotoviti varno uporabo zdravil pri živalih, varnost hrane živalskega izvora, varnost ljudi, ki so v stiku z zdravili, in varnost okolja.

Veterinar, ki pri svojem delu ugotovi neželene učinke zdravil za uporabo v veterinarski medicini ali posumi nanje, o tem v skladu z zakonom o zdravilih in na njegovi podlagi sprejetimi predpisi obvesti imetnika dovoljenja za promet z zdravilom. Ob resnih neželenih učinkih (neželeni učinek, katerega posledica je smrt, neposredna ogroženost življenja ali ki povzroči trajne oz. dolgotrajnejše bolezenske znake), ki se pojavijo pri živalih ali ljudeh po uporabi zdravil v veterinarski medicini, veterinar, poslovni subjekt oz. institucija, ki deluje na področju veterine, poleg imetnika dovoljenja za promet z zdravilom obvesti tudi Javno agencijo za zdravila in medicinske pripomočke (JAZMP), ki je pristojna za veterinarsko farmakovigilanco.

Kaj naj storim, če opazim neželene učinke zdravljenja čebel z zdravilom, ki sem ga dobil pri veterinarju?

Če čebelar opazi nezaželene učinke uporabljene zdravila, naj o tem obvesti veterinarja, pri katerem je zdravilo dobil. Če to ni mogoče, lahko o tem obve-

Besedo farmakovigilanca sestavljata besedi farmakon = gr. zdravilo in vigilare = lat. biti buden, oprezen, prim. velikonočna vigilijska – bedenje. Bedenje nad delovanjem zdravil.

sti tudi neposredno JAZMP, pri tem pa je pomembno, da navede čim več podatkov o uporabljenem zdravilu (ime zdravila, serija zdravila, rok uporabnosti zdravila itd.), o načinu uporabe zdravila (ali je bilo uporabljeno v skladu z navodilom za uporabo, kolikšni so bili odmerki zdravila, koliko družin je bilo zdravljenih itd.). Pomembno je tudi, da navede, kolikšno je število prizadetih panjev/čebeljih družin, kakšni so bili znaki, ki jih je opazil, koliko časa je minilo od uporabe zdravila do pojava neželenega učinka.

Poročanje o neželenih učinkih je pomembno, tudi če je povezava z zdravilom/zdravili zgolj domnevna, še posebej pa je pomembno poročati o:

- nezaželenem učinku, ki povzroči smrt;
- neželenem učinku, katerega posledica so pomembni, dolgotrajni ali stalni znaki takšnega učinkovanja;
- nepričakovanem neželenem učinku, ki ni omenjen na embalaži ali v navodilu za uporabo zdravila;
- neželenem učinku veterinarskega zdravila, ki se pojavi pri človeku;
- neželenem učinku, ki ga opazimo po izjemni uporabi zdravil (to je uporaba zdravila, ki ni v skladu z dovoljenjem za promet z zdravilom oz. z navodilom za uporabo zdravila);
- odsotnosti pričakovane učinkovitosti (saj to mogoče kaže na razvoj odpornosti);
- zapletu, povezanem s karencjo, saj je ta morda posledica nevarnih ostankov snovi v živilu (medu in drugih čebeljih pridelkih);
- morebitnih okoljevarstvenih težavah;
- znanem neželenem učinku, ki je naveden v navodilu, ki je resen ali za katerega se zdi, da je vse pogo-
stejši in/ali resen.

Na kakšen način in komu naj čebelar sporoča neželene učinke?

Čebelar o neželenih učinkih praviloma poroča pristojnemu veterinarju, lahko pa tudi neposredno na JAZMP. Poročilo je treba oddati na predpisanem

EU-obrazcu, ki je dostopen na spletni strani JAZMP. Izpolnjen obrazec potem v papirnati obliki po pošti pošlje na JAZMP, lahko pa ga pošlje tudi na e-naslov: v-farmakovigilanca@jazmp.si. Da bi poročanje čim bolj poenostavili, smo na spletni strani JAZMP vzpostavili tudi elektronski obrazec, ki ga lahko najdete na povezavi: www.jazmp.si/zdravila_za_uporabov_veterinarski_medicini/farmakovigilanca/porocanje_o_nezelenih_ucinkih_zdravil/.

Če opazite nezaželene učinke zdravila, o tem obvestite veterinarja!

Pomembno je, da izpolnjen obrazec vsebuje kar največ natančnih podatkov. Naj navedemo samo nekaj primerov: za poročanje o čebelah je pomemben objektivni opis zdravstvenega stanja čebeljih družin pred zdravljenjem in po njem, navesti je treba kolikor mogoče točne podatke o številu morebiti odmrlih čebel, prav tako pa je treba navesti tudi morebitne druge vzroke nastalih razmer. Kot prilogo k poročilu mora čebelar priložiti še pridobljene podatke, na primer laboratorijske izvide in druge ustrezne informacije, tudi fotografije.

Kaj si lahko čebelarji obetamo od sporočanja neželenih učinkov in v kolikšnem času? Bo to morda korigirano navodilo proizvajalca ali pa bodo veterinarji prilagodili način predpisovanja zdravila?

Po prejetju poročila JAZMP najprej preveri, ali so prejeti podatki popolni oziroma zadostni za nadaljnjo obravnavo neželenega učinka, nato pa na njihovi podlagi oceni vzročne povezave med učinkom in zdravilom ter podatke vnese v evropsko bazo neželenih učinkov. O izidu ocene vzročne povezave med učinkom in zdravilom obvesti tudi osebo, ki je poslala poročilo o neželenem učinku.

Ukrepi v sistemu farmakovigilance so odvisni predvsem od pogostnosti pojavljanja določenega

neželenega učinka, od razmerja med količino porabljenega zdravila in pogostnostjo pojavljanja določenega neželenega učinka ter tudi od tega, ali se določen neželen učinek pojavi na novo, njegova pogostnost pa ni zanemarljiva. Glede na navedeno so ukrepi lahko različni, od spremembe dovoljenja za promet z zdravilom (in spremembe navodila za uporabo zdravila) do obveščanja ciljnih skupin veterinarskih oziroma zdravstvenih strokovnjakov oz. njihovih reprezentativnih organizacij, ciljnih skupin imetnikov živali, medijev oz. širše javnosti, v skrajnih primerih so lahko določene serije zdravila odpoklicane, lahko pa je izdana tudi odločba o začasnem ali trajnem odvzemu dovoljenja za promet z zdravilom.

Zato naj še enkrat poudarimo pomembnost sporočanja neželenih učinkov zdravil, saj je namen zbiranja in obravnave teh učinkov v sistemu farmakovigilance zagotavljati varnost uporabljenih zdravil.

Ali bo čebelar zaradi sporočanja neželenih učinkov zdravila podvržen kakršni koli kontroli ali inšpekciji? Kako je z anonimnostjo? Ali si s tem nakoplje kakšne nadležne obveznosti ali celo stroške?

Čebelar (oziroma katera koli druga oseba) zaradi poročanja o neželenih učinkih zdravila ne bo imel nikakršnih dodatnih obveznosti ali stroškov niti proti njemu ne bodo uvedene nikakršne sankcije. Podatki o poročevalcu so obravnavani v skladu s predpisi o varovanju osebnih podatkov, tako da jih JAZMP lahko uporabi le, kadar se poročevalec s tem strinja, in še to samo, če za oceno neželenega učinka potrebuje dodatne informacije, sicer pa so podatki anonimni.

Bralce vabimo, da nam na naslov uredništva pošljejo svoja vprašanja s področja čebelarstva, mi pa bomo poiskali odgovore nanje. *Uredništvo*

Skupaj

ZA UGODNEJŠO VINJETO

PRIHRANEK PRI ZAVAROVANJU

PRIHRANEK PRI VINJETI

110 PIK

Akcija podeljevanja ugodnosti v zvezi z nakupom vinjete poteka v Zavarovalnici Triglav od 1. 12. 2015 do 31. 1. 2016, v Mercatorju pa od 1. 12. 2015 do 15. 2. 2016. Uvodnjevanje bonov za ugodnejši nakup vinjete poteka do 15. 2. 2016, kuponov za popust pri zavarovanju pa do 30. 11. 2016. Več na www.triglav.si in www.mercator.si.

Ocena čebelarske pašne sezone 2015

Jure Justinek*, jure.justinek@czs.si

Leta 2015 je konec in čebelarji se že pripravljamo na začetek nove sezone. Aktivna čebelarska sezona pridobivanja medu je kratka, saj traja le od konca aprila do konca junija, torej približno tri mesece. Izjemoma je v letih, ko dlje časa med hoja ali se pojavi kaka druga paša na listnih manah, sezona pridobivanja medu lahko nekoliko daljša, vendar so takšna leta vedno redkejša. V obdobju intenzivnih čebeljih paš lahko v različnih delih naše države pridobivamo različne vrste medu, odvisno od količine medovitih rastlin na določenem območju in od števila povzročiteljev medenja – ušic in kaparjev. Kadar so vremenske razmere ugodne, v Sloveniji zgodaj spomladi pridelamo nekaj medu oljne ogrščice in cvetličnega medu, pozneje pa še akacijev, smrekov, javorjev, gozdni, lipov, kostanjev in hojev med. Na nekaterih območjih je mogoče pridelati tudi kako drugo vrsto medu, vendar le v manjših količinah, npr. ajdov med, med zlate rozge, bršljana, sivke, hrasta itd. Izjemno redka so leta, v katerih so vremenske razmere tako ugodne, da pridelamo zadostne količine vseh navedenih vrst medu. Po letu 2014, ki je bilo za čebelarstvo katastrofalno, tudi leta 2015 predvsem zaradi vremenskih dejavnikov nismo pridelali vseh navedenih vrst medu, kljub temu pa lahko rečemo, da je bila čebelarska letina 2015 povprečna, saj smo pridelali približno 2.000 ton medu. Ta količina pa za slovenske razmere ni več samooskrbna, saj se je povprečna poraba medu na prebivalca precej povečala.

Lanska pomlad je bila za čebelarje zadovoljiva, saj so bile vremenske razmere dokaj ugodne, tako da jim je pravočasno uspelo razviti čebelje družine in jih pripraviti na novo sezono. Žal pa je lanski hladen in deževen april svoj davek terjal na prvi paši – na paši oljne ogrščice. Ker to rastlino sejejo že jeseni prejšnje leto in ker je bila leta 2014 jesen zelo mokra, nekatera območja pa so bila tudi poplavljenjena, je bila setev nemogoča. Kolikor so je kmetije vendarle posejali, pa seme ni vzkliko, tako da so njihve spomladi preorali. Zaradi tega paše na oljni ogrščici lani ni bilo ali pa je bila izjemno pičla. Zaradi majhnih površin, posejanih z oljno ogrščico, tudi čebelarska družstva na to pašo niso sprejemala prevaževalcev.

V začetku maja čebelarji pričakujemo pašo na akciji na Primorskem, proti sredini tega meseca pa tudi v Pomurju in Beli krajini. Akacija je obilno cvetela, pred tem ni bilo pozebe, ki je zanjo lahko usodna, najpomembnejše pa je, da je bilo vreme med cvetenjem lepo, zato so čebele dobro izrabile to pašo. Na Primorskem so po večini nabrale za povprečno točenje, enako na jugu Slovenije, na vzhodu pa je bilo nekoliko bolje. Najslabša bera na akaciji je bila na območjih, na katerih cveti najpozneje, to je na območju Goriškega in v okolici Ilirske Bistrice, saj se je takrat vreme poslabšalo, zaradi dežja pa je medenje presahnilo.

Obeti za medenje v drugi polovici maja in junija so bili po ogledih na terenu ugodni. Pričakovali smo pašo na smreki in javorju, skoraj sočasno tudi na hoji in kot zadnji še paši na lipi in kostanju. Ker je dobro medenje odvisno predvsem od vremena, je izostala polovica paše na smreki in hoji, prav tako pa tudi polovica paše na lipi in kostanju.

Od junija do konca julija so se pojavljala ciklična obdobja toplega in sušnega vremena, ki so se izmenjevala z obdobji hladnega in vlažnega vremena. Takšne razmere pa zlasti škodujejo pašam manovega izvora.

Zaradi tega je bilo lani le malo smrekovega medu, saj je čebelam samo na območjih, na katerih smreka med najprej, uspelo nabrati nekaj kilogramov. Paše, kakršne smo bili na smreki vajeni v preteklosti, ni bilo že štiri leta. Podobno je bilo z lipo in kostanjem, saj je bilo v obdobju medenja preveč dežja. Te paše so občutljive na padavine, kajti če jih

Zelena hojeva ušica

Foto: Gregor Lužar

* Vodja Opazovalno-napovedovalne službe medenja pri ČZS

ploha opere samo dvakrat, je medenja po navadi že konec. Zaradi padavin cvetje porjavi, se postara in odpade. Lani je bilo zanimivo tudi to, da se je že precej pred začetkom cvetenja lipe na njej pojavilo veliko listnih ušic, ki so obilno izločale, vendar se čebele za to mano niso preveč zmenile. Ko pa je lipa začela cveteti, je zaradi izčrpanosti, ki jo je povzročilo čezmerno sesanje ušic, izjemno slabo medila. Podobno je bilo, ko se je razcvetel kostanj, saj so tudi drevesa kostanja izčrpana zaradi kostonjeve šiškarice, zato slabše medijo. Sicer pa lani pridelan kostonjev med nima tako izrazitega grenkega okusa, kot smo ga čebelarji vajeni.

Za minulo leto je bilo zanimivo tudi to, da je jelka ali hoja na območjih osrednje Slovenije in Notranjske ter na severovzhodu države začela mediti že v začetku junija, saj po navadi začne izločati mano najmanj tri tedne pozneje. Po ogledih na terenu je kazalo, da bo hoja medila skorajda na vseh območjih, na katerih je razširjena. Žal se je pozneje izkazalo, da je hladen in deževen val, ki je sledil, te napovedi izničil. Kljub vsemu so čebelarji na omenjenih območjih pridelali nekaj hojevega medu. V letih, v katerih hoja dobro in dolgo med, je to tista paša, ki lahko čebelarstvo letno s povprečne dvigne na nadpovprečno.

Ker je bila lani tako rekoč samo polovična, je bila torej tudi čebelarstva letina povsem povprečna.

Ponekod po Sloveniji se je julija in prve dni avgusta pojavilo tudi medenje hrasta in druge listne mane. Ko so se namnožili naravni sovražniki ušic, je medenje prenehalo.

Jesen je bila po večini topla, kljub temu pa je bilo dovolj vlage, da so se čebele okrepile na jesenski paši, zato smo jih čebelarji lahko dobro pripravili na jesen in zimo. S številnih območij so poročali, da je bilo zaradi precej prejšnjega poletja tudi manj varoj, vendar povsod temu le ni bilo tako, posledice površnega zdravljenja pa so se pokazale septembra in oktobra. Temelje uspešnega čebelarjenja v novem letu torej gradimo v obdobju, v katerem začnemo čebele krmiti za jesen in zimo in v katerem jih zdravimo proti varozi. Do sredine decembra je bilo vreme po večini lepo in razmeroma toplo za ta čas, to pa utegne biti znak, da lahko v letu 2016 pričakujemo ugodno gozdno pašo. Na zanesljivejše napovedi bomo morali počakati do konca zime. Napovedi medenja in dnevne donose boste lahko tudi v tem letu spremljali v aplikaciji e-čebelar na spletni strani ČZS in prek telefonskega odzivnika. ■

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81
GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kipgob@gmail.com
PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎(01) 729 61 30, e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

-PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
 -CEDLA
 -KADILNIKI
 -ZAŠČITNA OPREMA
 -PANJI IN OPREMA
 -SATNICE
 -OSTALI ČEBELARSKI PRIPOMOČKI

NAROČENO
POŠLJEMO
TUDI PO
POŠTI!

NUDIMO
IZDELAVO
SATNIC
IZ VAŠEGA VOSKA

ZADONJIKI ZA PREVOZ AŽ IN LR PANJEV PANJEV

PRIVOŠČITE VAŠIM ČEBELAM NAJBOLJŠE! INVERTNE POGAČE

30% VEČJA STIMULACIJA

SESTAVA:
 FRUKTOZA 42%
 DEKSTROZA 51,5%
 MALTOZA 2,5%
 TRIOZA 2%
 SLADKOR 2%

OBISČITE NAS V NAŠI SPLETNI TRGOVINI WWW.KIPGO.NET

NADGRADNJE KAMIONOV

IZDELUJEMO:

-PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
 -PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
 -PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S
 -PANJI AŽ KOZINC 11+3

ČISTEJŠI CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA AŽ IN LR PANJI
VEČJA KOLIČINA CV. PRAHLI
IZDELUJEMO PANJE AŽ Z NOTRANJIM SMUKALNIKOM

POGONI ZA TANGENTIALNA, KASETNA IN RADIALNA TOČILA

PANJI IN SATNIKI LR (STANDARD, 2/3, 1/2) IN DB TER DELI PANJEV

URNIK

BATUJE	PE LUKOVICA
pon-pet 8:00-11:30	pon-pet 9:00-13:00
12:30-18:00	13:30-17:00
sob ZAPRTO	sob ZAPRTO

OBVESTILO:
 Trgovini bosta od 31.12.2015 do 02.01.2016 zaprti.

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo 4% popusta pri gotovinskem nakupu v vrednosti nad 50 EUR v naših prodajalnah.

22

SLOVENSKI ČEBELAR 1/2016 LETNIK CXVIII

Ali je bil Anton Janša pred odhodom na Dunaj na Koroškem? Prvo poročilo

Andrej Šalehar*, andrej.salehar@bf.uni-lj.si, Janez Gregori**, janez.gregori@gmail.com,
Peter Dovč***, peter.dovc@bf.uni-lj.si, Anton Koželj, cebelarstvo@kozelj.info

Uvod

Lani smo praznovali 240. obletnico izida druge Janševe knjige *Vollständige Lehre von der Bienenzucht* (Popolni nauk o čebelarstvu). V počastitev stopetdesete obletnice je Perc (1925) napisal in v samozaložbi v nemškem jeziku izdal knjigo Anton Janša: erster kaiser. königl. Lehrer der Bienenzucht in Wien: 1775–1925 (Anton Janša: prvi cesarsko kraljevi učitelj čebelarstva na Dunaju: 1775–1925). V uvodu piše, da želi s to knjigo popraviti vse napake, ki so zapisane o življenju in delu Antona Janše. Podatke je poiskal v številnih objavah o Janši, še posebej pa se je opiral na Navratilovo (1883) in Wytopilovo (1900) delo. Perc (1925) je istega leta v Slovencu objavil članek z naslovom *Pri Anton Janševih sorodnikih na Dunaju*, v katerem je zapisal, da »... **baron Ehrenfels, ki v svoji imenitni knjigi od leta 1829 Janšo dosledno Korošca imenuje ...**«. Take in podobne trditve o Antonu Janši se pogosteje pojavljajo in ponavljajo v zadnjih letih. Spodbudile so raziskavo, ki naj bi odkrila zapise o povezanosti Antona Janše s sosednjo Koroško, jih kritično presodila in potrdila oz. zavrnila. Prvi rezultati so predstavljeni in tem sestavku.

Gradiva in metode dela

Na simpoziju o Juriju Jonkeju, ki je bil 22. marca 2013 v prostorih Čebelarke zveze Slovenije, smo se seznanili s tezo, da naj bi bil Anton Janša pred odhodom na Dunaj na Koroškem. Ustanovili smo delovno skupino (prof. dr. Andrej Šalehar, Janez Gregori, prof. biol., prof. dr. Peter Dovč in Anton Koželj), ki je preučila gradiva o Antonu Janši. Navezala je tudi stike z enim od avtorjem teze Ernestom Fuchsom iz Celovca in ga 14. oktobra 2013 obiskala na njegovem domu. Po daljšem, poglobljenem pogovoru nam je Ernest Fuchs izročil kopije štirih objav in nekaj strani svojih tipkopisov. Sledilo je preučevanje teh gradiv: knjige, iz katerih so objave, smo poiskali v naših knjižnicah, eno knjigo smo kupili ter na spletu poiskali podatke, povezane s temi objavami in tipkopisi.

Na spletu in v slovenskih knjižnicah smo poiskali tudi druge knjige in periodične publikacije, ki poro-

čajo o Janši kot čebelarju in kot prvem učitelju čebelarstva na Dunaju. Preučili smo tudi obe Janševi knjigi, iskali podatke v Arhivu Republike Slovenije, gradiva pa smo zbrali in uredili v delu »Pred odhodom na Dunaj naj bi bil Anton Janša na Koroškem? Prvo poročilo«, ki je objavljeno na portalu Digitalne knjižnice Slovenije in dostopno na spletnem naslovu: www.genska-banka.si/fileadmin/uploads/Zgodovinski_viri/2015/ANTON_JANSA_presoja_dokumentov_18052015__Obnovljen_.pdf

Kranjsko čebelarstvo pred Antonom Janšo in v njegovem času

Že Valvasor (1689) obširno piše o čebelarjenju na Kranjskem in poudarja, da je zelo razširjeno in priljubljeno. V besedilu so opisana tudi nekatera dogajanja, povezana s čebelami – recimo rojenje. Rihar (1998) poroča, da je med študijskim bivanjem na poskusni čebelarski postaji Montlavet pri Avignonu ob študiju strokovnih piscev iz 16., 17. in 18. stoletja v tamkajšnji bogati knjižnici spoznal, da v 18. stoletju nobena Evropejecem znana dežela ni imela tako izdelanega načina gojenja čebel, kot je bilo to na tedanjem Kranjskem. Naprednost takratnega kranjskega čebelarjenja naj poudarimo s primerom opraševanja matic s troji v zraku, ki so ga poznali že tamkajšnji stari čebelarji in ga je kot prvi na svetu opisal Scopoli (1763). O prahi matice so pisali tudi Peter Pavel Glavar (1768), Furlan (1768/1771?) ter Hummel (1773) in Janša (1771, 1775). Opozarjamo še na študijo Janeza Gregorija »Kratek pregled čebelarstva do 21. stoletja« (2011), v kateri podrobneje opisuje tudi kranjsko čebelarstvo pred Antonom Janšo in v njegovem času. Napredno kranjsko čebelarstvo je poznal in priznal tudi Schirach (1770), ki je v svoji knjigi zapisal: »Ausländer, die solche beträchtliche Summen aus ihrem Bienen lösen, müssen unsere Lehrmeister werden.« (Prevod: Tujci, ki imajo od svojih čebel tako veliko koristi, morajo postati naši učitelji.)

Anton Janša v letih 1765 in 1766 – objave in zapisi, povezani s Koroško

Poleg zapisov o povezanosti Antona Janša s Koroško, ki jih je posredoval Ernest Fuchs (2013), smo našli še druge objave, ki jih predstavljamo kronološko:

* Zasl. prof. dr.

** Prof. biol.

***Prof. dr.

1829:

Ehrenfels: ... Auch die von Janscha aus seiner Vaterlande Kärnthen übertragene Bienenzucht in hölzernen Lagerstöcken ... Janscha, der ein Kärnther war ...

(Prevod: ... tudi od Janše iz njegove domovine Koroške preneseno gojenje čebel v lesenih panjih ... Janša je bil Korošec ...)

1832:

Heinrich: ... Der Professor und Schriftsteller über die Bienenzucht in Wien ist von dieser Gesellschaft ausgegangen ...

(Prevod: ... profesor in pisatelj o čebelarstvu na Dunaju je izhajal iz te družbe (Koroške) ...) – (v dveh objavah)

Wiener Zeitung: ... Eine Bienenzucht wurde jedoch im Augarten als Schule und dabei ein eigener Professor, in der Person des Hrn. Janscha aus Kärnthen ... Janscha wählte die in seinem Vaterlande Kärnthen üblich gewesene Art Bienen zu vermehren ...

(Prevod: ... Čebelarstvo je vendarle v Augartnu kot šola in pri tem njihov profesor, v osebi gospoda Janše s Koroškega ... Janša je v svoji domovini Koroški izbral način razmnoževanja čebel ...)

Ökonomische Neuigkeiten: ... Eine Bienenzucht wurde jedoch im Augarten als Schule und dabei ein eigener Professor in Person des Herrn Janscha aus Kärnthen angestellt ... Janscha wählte die in seinem Vaterlande Kärnthen üblich gewesene Art, Bienen zu vermehren, zu benützen und zu erhalten, hatte zugleich den in Kärnthen gangbaren, aber besonders für die Wanderzucht um Wien nicht anwendbaren hölzernen Lagerstock ...

(Prevod: ... Čebelarstvo je vendarle v Augartnu kot šola in pri tem je njihov profesor, v osebi gospoda Janše s Koroške ... Janša je izbral v svoji domovini Koroški običajen način razmnoževanja čebel, za uporabo in ohranjanje in hkrati, posebej za pašno čebelarjenje, na Koroškem uporabljene lesene panje, ki na Dunaju niso bili v rabi ...)

1833:

Blätter für Landwirtschaft: ... den in Kärnthen wegen seiner zweckmässig, und in Bezug auf die damalige Zeit rationel betriebenen Bienenzucht, rühmlichst bekannten Herrn Janscha, als professor der Bienenzucht und als practischen Bienenzüchter nach Wien berief ...

(Prevod: ... zaradi njegove smotrnosti in za tisti čas racionalnega čebelarstva na Koroškem so slavnega in znanega gospoda Janšo poklicali na Dunaj kot profesorja za čebelarstvo in praktičnega čebelarja ...)

1853

Heinrich: Isti zapis kot leta 1832.

1867

Kraft: ... Als erster Lehrer an die von Maria Theresia gegründete Hauptlehrschule für Bienenzucht im Belvedere zu Wien wurde Anton Janscha aus Kärnten berufen ...

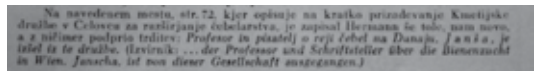
(Prevod: ... Za prvega učitelja na osrednji šoli za čebelarstvo, ki jo je v Belvedere ustanovila Marija Terezija, je bil poklican gospod Janša s Koroškega ...)

1925

Perc: ... Nasprotno pa baron Ehrenfels, ki v svoji znameniti knjigi od leta 1829 Janšo dosledno imenuje Korošca ...

1955

Stabej:

2003

Erker: ... Professor und Schriftsteller der Bienenzucht in Wien namens Janscha, der aus der Kärntner Gesellschaft kam ...

(Prevod: ... Profesor in pisatelj čebelarstva na Dunaju po imenu Janša prihaja iz Koroške družbe ...)

2013

Fuchs: ... Der spätere Bienenlehrer Janscha aus Krain stammend kam bereits 1765 in der Ackerbaugesellschaft nach Klagenfurt, lernte hier gut deutsch und wurde von dieser Gesellschaft der Kaiserin direkt empfohlen. Mit ihm begann die Kaiserin das imkerliche Lehr- und Bildungswesen systematisch aufbauen ...

(Prevod: ... Poznejši učitelj čebelarstva Janša, ki izvira iz Kranjske, je prišel že leta 1765 v Kmetijsko družbo v Celovec, tam se je naučil dobro nemško, ta družba pa ga je neposredno priporočila cesarici. Ob njegovi pomoči je začela cesarica sistematično organizirati čebelarske učne in izobraževalne ustanove ...)

Presoja objav in zapisov

Največ zapisov, da je bil Janša na Koroškem, da je Korošec in podobno, sta napisala Ehrenfels (4) in Heinrich (4). Dva je napisal Fuchs, enega Kraft, eden pa je iz tedanjega časopisja. Veliko zapisov, predvsem v Fuchsovih tipkopisih, pa ni potrjenih. Odkrili smo, da obstajajo še nekateri drugi tipkopijski, katerih avtor je Fuchs, vendar nam jih ni izročil ali pa smo iz njih dobili le posamezne strani, ki so

brez navedbe virov. Med zapisi v prejšnjem poglavju so najbolj dvomljivi vsi tisti, v katerih je zapisano, da je bil Janša Korošec ter da je na Dunaj prenesel koroški način gojenja čebel skupaj s prevozi čebel na pašo in panjem. To je povsem v nasprotju z zapisi v obeh Janševih knjigah (Abhandlung vom Schwärmen der Bienen – 1771 in Vollständige Lehre von der Bienenzucht – 1775), v katerih piše o gorenjskem čebelarjenju. Pri opisu čebelarjenja je dobesedno zapisal »**Pri nas na Gorenjskem ...» (1771, str. 58)**. Nič in nikjer pa ne omenja, da bi bil pred prihodom na Dunaj na Koroškem. Tega ne omenjata niti Navratil (1883) niti Mihelič (1934), ki sta do zdaj najnatančneje raziskovala Janševo življenje in delo, tudi v dunajskih arhivih. Ni pa znano, kdo je njega in njegovega brata Lovrenca leta 1766 napolnil v bakrorezno risarsko šolo na Dunaj.

Zanimive izsledke je dal pregled zapisov oz. biografij o Antonu Janši (skupaj 20), ki so bili objavljeni v obdobju od leta 1771 do dandanes. Samo v enem je posredno naveden podatek o Janševi povezavi s Koroško, v preostalih pa ni nobenega podatka, ki bi potrdil njegovo bivanje in čebelarjenje na Koroškem.

Dozdajšnje ugotovitve in predlogi

- V knjigah, revijah ali časopisju smo odkrili 11 zapisov ter dodatno je še eno trditve v tipkopisu, da je bil Janša povezan s Koroško.
- Objave sporočajo, da je Anton Janša Korošec, da je na Dunaj prenesel koroški način čebelarjenja, da izhaja iz Koroške kmetijske družbe, ki ga je tudi priporočila na Dunaju, da ga je na Dunaj poklicala cesarica Marija Terezija in podobno.
- Avtorji večine teh trditvev oz. zapisov so Ernest Fuchs, Ehrenfels in Heinrich.
- Med slovenskimi avtorji sta na nekatere od teh zapisov opozorila Perc (1925) in Stabej (1955).
- Janša v obeh svojih knjigah poudarja svoj gorenjski izvor, gorenjski način čebelarjenja in gorenjski leseni panj, nikjer pa ne omenja svojega bivanja in delovanja na Koroškem.
- Za nadaljnjo presojo bi bilo treba pridobiti tudi Fuchsove tipkose (navedeni so v knjigi Von Maria Theresia zur EU, str. 869) in ga povprašati o izvoru zapisanih informacij. Za dokončno potrditev ali zavrnitev teze pa je potreben pregled arhivskih dokumentov v celovškem deželnem arhivu in v arhivu krško-celovške škofije. ■

Viri

- Blätter für Landwirtschaft und Industrie. Zweites Heft, Klagenfurt 1833, 175 strani; članek: Ueber die kärntnerische Bienenzucht. str. 88–98 (http://digital.onb.ac.at/OnbViewer/viewer.faces?doc=ABO_%2BZ162389901 – 19. 5. 2015).
- Ehrenfels, Joseph Michael: Bienenzucht nach Grun-

- dsätzen der Theorie und Erfahrung. Erster Theil, Prag 1829, 334 strani (http://books.google.si/books?id=maw1AAAAAAAJ&dq=ehrenfels&hl=sl&source=gsb_navlinks_s – 29. 1. 2014).
- Erker, Konrad: Von Maria Theresia zur EU. Klagenfurt 2003, 895 strani; poglavje: Die Gründung der Kärntner Ackerbaugesellschaft, str. 44–60.
- Fuchs, Ernest: Gradiva, ki smo jih pridobili ob obisku 14. 10. 2013 v Celovcu.
- Furlan, Matej (?): Praktično čebelarstvo ali kratek pouk o čebelah in kako naj se zaradi posebnega dobička in koristi z njimi ravna. Napisano verjetno med leti 1768–1771(?) iz nemškega rokopisa prevedel in uvodne besede napisal Leopold Debevec. Objava v knjigi: Martin Mencej: Ob 200-letnici pisane besede o slovenskem čebelarstvu. Ljubljana 1976, str. 261–317.
- Humel, Anton: Physische Erfahrung, dass der Weysel wirklich von den Drohnen ausser den Bienenstock befruchtet werde, str. 64–71. V: Gemeinnützige Arbeiten der Churfürstl. Sächsis. Bienengesellschaft in Oberlausitz : die Physik und Oeconomie der Bienen betreffend, nebst andern dahin einschlagenden natürlichen Dingen. Erster Band. Berlin in Leipzig 1773, 451 strani (http://reader.digitale-sammlungen.de/fs2/object/display/bsb10293787_00090.html – 31. 12. 2013).
- Glavar, P. P.: Odgovor na predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah, str. 11–38. Napisano 1768, prevod Stane Mihelič. V: Mihelič, Stane: Anton Janša. Slovenski čebelar. Čebelarstvo društvo za Slovenijo. Ljubljana 1934, 163 strani.
- Gregori, Janez: Kratek pregled čebelarske zgodovine do 21. stoletja. Ljubljana 2011, 9 strani (http://863.gvs.arnes.si/fck_files/image/Dogodki11/TE/zgodovina.pdf – 25. 7. 2012).
- Heinrich, Hermann: Klagenfurt, wie es war und ist. Klagenfurt 1832, 284 strani; poglavje: Bildungsanstalten, str. 214–239.
- Heinrich, Hermann: I. Klagenfurt, die jetzige Hauptstadt Kärntnes, historisch und topographisch dargestellt. 7(1832), 180 strani, Kärntnerische Zeitschrift (https://download.digitale-sammlungen.de/BOOKS/pdf_download.pl?id=bsb10011884 – 8. 7. 2014).
- Heinrich, Hermann: Handbuch der Geschichte des Herzogthumes Kärnten in Vereinigung mit den österreichischen Fürstenthümern. II. Band, 2 Heft. Klagenfurt 1853, 423 strani (<http://books.google.si/books?id=ZWdAAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=sl&v=onepage&q&f=false> – 30. 1. 2014).
- Humel, Anton: Physische Erfahrung, dass der Weysel wirklich von den Drohnen ausser den Bienenstock befruchtet werde, str. 64–71. V: Gemeinnützige Arbeiten der Churfürstl. Sächsis. Bienengesellschaft in Oberlausitz : die Physik und Oeconomie der Bienen betreffend, nebst andern dahin einschlagenden natürlichen Dingen. Erster Band. Berlin in Leipzig 1773, 451 strani (http://reader.digitale-sammlungen.de/fs2/object/display/bsb10293787_00090.html – 31. 12. 2013).
- Janša, Anton: Popolni nauk o čebelarstvu. Po Jož. Münzbergovi izdaji prestavil za slovenske čebelarje Francišek Rojina, nadučitelj v Šmartnem pri Kranju in urednik Slov. Čebelarja. S 45 podobami. – Izdalo Slovensko osrednje čebelarstvo društvo v Ljubljani. Ljubljana 1906, 139 str. (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-91XPSB31> – 29. 9. 2013).
- Janša, Anton: Abhandlung vom Schwärmen der Bienen. Wien 1771, 1774, 140 str. (<http://www.dlib>

- si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-GQIOTNUU - 27. 9. 2013).
15. Janša, Anton: Vollständige Lehre von der Bienenzucht. Wien 1775, 204 str. (<http://www.dedi.si/dediscina/401-popoln-nauk-o-cebelarstvu> - 8.8.2012); Wien 1790, 204 str. (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-NNKCA1Z6> - 27. 9. 2013).
  16. Kraft, Quido: Vom munteren Immenvolk. Allgemeine land- und forstwirthschaftliche Zeitung, 17(1867)44, str. 1103–1106 (<http://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=alf&datum=18671101&seite=7&zoom=33> - 19. 5. 2015).
  17. Navratil, Ivan: Anton Janša, slavni kranjski čebelar. V: Spomenik o šeststoletnici začetka Habsburške vlade na Slovenskem. Matica Slovenska, Ljubljana 1883, str. 139–166.
  18. Perc, Martin: Anton Janscha: erster kaiser. königl. Lehrer der Bienenzucht in Wien: 1775–1925. Celje 1925a, 23 strani.
  19. Perc, Martin: Pri Anton Janševih sorodnikih na Dunaju. 53(1925)212, str. 2 in št. 213, str. 2–3, Slovenec (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-KGP3VYHA> - 19. 5. 2015).
  20. Schirach, Adam Gottlob: Bayerischer Bienen-Meister : oder deutliche Anweisung zur Bienen-Wartung. München 1770, 244 strani.
  21. (http://books.google.si/books/about/Bayerischer_Bienen_Meister_oder_deutlich.html?id=5Vc7AAAcAAJ&redir_esc=y - 23. 12. 2014).
  22. Stabej, Jože: Stari zapisi o čebelah in čebelarstvu. 56(1955)3 - 4, str. 83–86, Slovenski čebelar - (<http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-UPPNFNMP> - 27. 6. 2014).
  23. Über die Bienenzucht Oesterreich. (1832)228, str. 913, 3. October 1832, Wiener Zeitung (<http://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=wrz&datum=18321003&seite=3&zoom=33> - 19. 5. 2015).
  24. Über die Bienenzucht Oesterreich. (1832)83, str. 657 - 660, Ekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen (<https://books.google.si/books?id=Cr5aAAAcAAJ&pg=PA633&lpg=PA633&dq=Ekonomische+Neuigkeit+und+Verhandlungen&source=bl&ots=2P1awOpYsM&sig=X2YJNA2ZRRZrzhUGbADkaAizRi8&hl=sl&sa=X&ei=59taVYvgLcqpshMqIDYCG&ved=0CCQQ6AEwAQ#v=onepage&q=Ekonomische%20Neuigkeiten%20und%20Verhandlungen&f=false> - 19. 5. 2015).
  25. Valvasor, Janez Vajkard: Čast in slava vojvodine Kranjske (slovenski prevod Die Ehre dess Herzogthums Crain - 1689; prevod Doris Debenjak in drugi), 4. zv., Ljubljana, Zavod dežela Kranjska, 2009–2013.
  26. Wytopil, Franz: Die Kaiserl. Königl. Bienen-schule in Wien 1770–1781. 32(1900)6, str. 109–118, Bienen-Vater.

Odkritje prenovljene plošče v spomin na Antona Janšo v Augartnu

V petek, 27. novembra 2015, je bil v Augartnu pomemben dogodek za slovenske čebelarje. Odkrita je bila namreč nova spominska plošča, s katero je mesto Dunaj našemu velikemu čebelarju Antonu Janši izkazalo veliko spoštovanje. Dogodka se je udeležilo tudi približno 50 čebelarjev iz Slovenije, s svojo navzočnostjo pa sta ga obogatila slovenski in avstrijski minister za kmetijstvo. G. Dejan Židan je v svojem govoru opozoril na pomembnost čebel in v zvezi s tem spomnil na pobudo za razglasitev svetovnega dne čebel, njegov avstrijski kolega pa je poudaril, da smo Slovenci na področju čebelarstva kar nekaj korakov pred sosedi. Poudaril je veličino Anto-

na Janše, ki je prišel iz Breznice (Slovenije) na Dunaj učiti čebelarstvo.

Sam sem v svojem nagovoru poudaril nujnost povezave med Slovenijo in Avstrijo, predvsem na čebelarskem področju. Predlagal sem vzpostavitev čebelarske turistične poti od Slovenije do Dunaja ali »od Janše do Janše«. Med vračanjem v domovino je direktorica Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica Maja Zupan sprejela mojo pobudo, da bi maja 2016 organizirali rekreativni kolesarski maraton od Dunaja do Slovenije, in sicer tako, da bi bil cilj 20. maja na čebelarskem prazniku v Račah. Projekt bo vodila Maja Zupan. *Boštjan Noč, predsednik ČZS*

Foto: Maja Zupan

Odkritje prenovljene plošče Antonu Janši v Augartnu na Dunaju

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKÉ OPREME,
MD OPREMA

NOVO!

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Sprejemam
prednaročila za
osmukalnike.

**Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov
in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po
ugodnih cenah.**

Strokovna čebelarstva ekskurzija OČZ Brežice v Medžimurje

Kot večina čebelarstev po Sloveniji tudi čebelarji v organizaciji Občinske čebelarstva zveze Brežice že tradicionalno vsako leto pogledamo čez planke in pri bolj ali manj oddaljenih sosedih preverimo, kako čebelarijo oni. V začetku septembra lani smo se odpravili v Medžimurje, kjer smo doživeli vse, kar si od čebelarstev izletov želimo.

Najprej smo si ogledali čebelarstvo-turistično kmetijo Šardi – Čebelarstvo Kanaan. Solastnika kmetije sta sestra in brat, Tatjana Šardi in Vito Mlinarec iz Šenkovca. Čebelarita na starem gruntu v Črečanu, svojo ponudbo pa ves čas dopolnjujeta z dodatnimi izdelki iz čebeljih pridelkov in jih v skladu s sodobno ekološko-turistično usmeritvijo ponujata gostom. Pogostili so nas s svojo lokalno pridelano, zares domačo hrano. Predsednik Čebelarstva društva Akacija Branko Lipič in Vito Mlinarec sta nam predstavila njihovo čebelarjenje in nam med dolgotrajno razpravo razjasnila veliko vprašanj. Gostitelji čebelarji predvsem v AŽ-panjih, nekaj nakladnih panjev ima le kot dodatek.

Potem smo si ogledali Čakovec in se seznanili z zgodovino mesta, ki jo je pisala predvsem rodbina Zrinski, vse to pa je nazorno prikazano v grajskem muzeju.

Popoldanski obisk pri Velimirju Glumcu, ki je sredi polj uredil čebelarstvo kmetijo, je bil še posebej poučen za čebelarje z nakladnimi panji, saj jim je gostitelj kot veterinar in intelektualac predstavil nekaj zanimivih drobnarij in praktičnih poenostavitev opravil, predvsem pa veliko mero podjetništva.

Čebelarjenje na tem območju je usmerjeno v edini bogat pašni vir – akacijo. Čebelarji s stacio-

Foto: Bojan Jevševar

narnimi čebeljnaki zato z ustreznimi postopki pripravljajo čebele na edino pravo pašo in seveda, če jim uspe, dosegajo izjemne donose, rekorderji celo več kot 50 kg medu na družino. Kar presenetljivo je bilo slišati, da vsa prostrana polja ne dajejo omembe vredne paše, zato smo bili kar ponosni na to, da smo v Sloveniji tako uspešno spodbudili sajenje in setev medonosnih rastlin. Tak projekt bi zelo koristil tudi čebelarjem v Medžimurju. Že pred petimi leti je Vito Mlinarcu uspelo pridelati sortni bučni med, vendar pridelava tega medu še ni toliko razširjena, da bi bil na voljo tudi obiskovalcem. Žal je tam kljub zakonsko odrejenemu zatiranju ambrozije te veliko več kot buč.

K spoznavanju novega moramo dodati še celodnevno druženje članov treh brežiških družin, saj si preredko vzamemo čas za pogovore in izmenjavo znanja. Zato smo Občini Brežice hvaležni za finančno podporo, s katero nam pomaga poravnati stroške vsakoletnih ekskurzij. *Bojan Jevševar*

PREDSTAVITEV ČEBELARJA

Friderika Kunstelj dopolnila 95 let

2. decembra 2015 smo obiskali gospo Frideriko Kunstelj iz Rateč pri Kranjski Gori, rojeno 1. decembra 1920. Gospa nas je pričakala v topli hiški ob robu gozda v zasneženih Ratečah. Samostojno je začela čebelariti po moževi smrti leta 1984 in od tedaj je članica Čebelarstva društva Kranjska Gora. Že prej je pri čebelarstvih opravilih pogosto pomagala možu. Povedala je, da je naprej prebrala knjigo Sodobno čebelarstvo, potem pa je znanje začela uporabljati v praksi. Imeli so tri čebeljnake, ki so bili naseljeni z največ 50 čebeljimi družinami. Najbolj se ji je vtisnilo v spomin leto 1952, saj so tistega leta pridelali kar 42 kg medu na panj! V prijetni družbi

Foto: Barbara Dimc

kranjskogorskega župana g. Janeza Hrovata in predsednika ČD g. Janeza Gregorija je obisk kar prehitro minil, zato smo gospe Frideriki obljubili, da se znova vidimo čez leto dni. *Barbara Dimc*

Maksimiljan Vaupotič – najstarejši član ČZS

18. novembra 2015 smo v okviru obiskov najstarejših desetih članov ČZS na njegovem domu v Vidmu pri Ptuj obiskali g. Maksimiljana Vaupotiča, ki je prav na ta dan praznoval 98. rojstni dan. Kot predstavniki ČZS smo ga obiskali tajnik Anton Tomec, poslovna sekretarka Barbara Dimc in moja malenkost, poleg nas pa sta se obiska udeležila še predsednica ČD Turnišče Suzana Žumer in čebelar domačega društva. Pričakali so nas g. Maksimiljan z ženo ter drugi člani družine. G. Maksimiljan je najstarejši član ČZS. Sam ne čebelari več, z veseljem pa pri čebelarjenju spremlja svojega sina in vnuka. Kot je povedal, je čebelaril z največ 24 družinami, prav na vrhuncu njegovega čebelarjenja pa mu je do tal pogorel čebelnjak. S čebelarstvom se je začel ukvarjati davnega leta 1953. Takrat je v dar dobil dve družini v panju »tolperju«. Domov ju je odnesel kar peš, in to skoraj 4 km

Foto: Barbara Dimc

daleč. G. Maksimiljan je še trdnega zdravja in poln optimizma. Po ženinih besedah je temu tako, ker je čebelar, sam pa pravi, da zato, ker že od otroštva naprej rad popije kozarec dobrega vina. Čas obiska je kar prehitro minil, ob slovesu pa smo si obljubili, da se ob letu znova srečamo. *Boštjan Noč, predsednik ČZS*

OBLETNICE

60 let delovanja Obalnega čebelarskega društva Koper (1955–2015)

Organizirano čebelarstvo in čebelarjenje na Obali se je v primerjavi z drugimi slovenskimi pokrajinami začelo razmeroma pozno, predvsem zaradi posebnih družbenopolitičnih razmer na tem območju. Popis prebivalstva in živali, ki ga je leta 1853 izvedel dunajski statistični urad, je razkril, da so bile takrat na Kranjskem 25.203 čebelje družine oziroma povprečno štiri čebelje družine na sto prebivalcev, na Goriškem pa pet čebeljih družin na sto prebivalcev. Obale in Istre popis ne omenja, glede na to pa je bilo čebelarjenje na teh območjih res zanemarljivo.

Pričevanja prebivalcev slovenske Istre in Obale navajajo podatke o čebelarjenju na posameznih domačijah. Znano je bilo veliko čebelarstvo Andreja Severja iz

Veliko čebelarstvo pred prvo svetovno vojno v Loki pri Črnem Kalu

Loke pri Črnem Kalu. Čebelariti je začel leta 1905, ko je kupil prve čebele, leta 1908 pa je zgradil nov čebelnjak. Bil je napreden čebelar, ki je svoje članke objavljaval tudi v Slovenskem čebelarju. Pomemben čebelar je bil tudi Ivan Sabadin, ki je imel pomembno vlogo pri ustanovitvi društva, saj je bil predsednik iniciativnega odbora in tudi prvi predsednik na novo ustanovljenega Čebelarskega društva Koper.

Pravi čas za ustanovitev društva se je pokazal po podpisu Londonskega memoranduma leta 1954, ko je cona B Svobodnega tržaškega ozemlja pripadla tedanji SFRJ. Zaradi širjenja pršičavosti so na pobudo Združene zveze Koper 19. in 20. novembra leta 1955 organizirali prvi tečaj za obalne čebelarje. Drugi dan tečaja so se čebelarji treh obalnih občin, tj. Kopra, Izole in Pirana, odločili, da ustanovijo čebelarsko društvo. V začetku leta se je na ustanovnem zboru zbralo približno 18 čebelarjev ter ustanovilo Čebelarsko društvo Koper. Ti čebelarji so čebelarili s približno 350 čebeljimi družinami. V društvo se je vsako leto vključevalo vse več novih članov iz vse Obale in slovenske Istre. Po ustanovitvi društva se je začelo čebelarstvo na tem območju zelo hitro razvijati. Ohranjenih podatkov sicer ni veliko, kljub temu pa je iz njih mogoče razbrati gibanje števila članov in čebeljih družin:

Leto	Število članov	Število čebeljih družin
1969	88	1704
1974	100	2955
1984	132	3449
2005	130	4000
2007	104	2700
2015	127	3000

Oktober leta 1976 se je društvo preimenovalo v Obalno čebelarstvo društvo Koper. Njegovi člani so svoj društveni prapor razvili leta 1984. Leta 2007 je Obalno čebelarstvo društvo v sodelovanju s ČZS in z Občino Koper pripravilo 5. slovenski čebelarški praznik. Prireditve se je udeležilo približno 2000 ljudi. V slavnostnem sprevodu je bilo več kot 70 praporščakov, to pa je bil tedaj svojevrsten rekord. Slavnostni govornik je bil tedaj novi predsednik Čebelarstva zveze Slovenije g. Boštjan Noč.

Dandanes društvo združuje čebelarje štirih občin: Kopra, Izole, Pirana in Ankarana. V njem je vključenih 127 čebelarjev, ki čebelarijo s približno 3000 čebeljimi družinami. Večina čebelarjev je ljubiteljskih, po večini pa čebelarijo v AŽ-panjskih sistemih. Vedno več je zglede organiziranih čebelarstev, ki jim ta dejavnost omogoča dodaten zaslužek. Po dolgih letih dobrega sodelovanja in prijateljstva s sosednjimi društvi (ČD Pivka, ČD Postojna in ČD Antona Žnidaršiča Ilirska Bistrica) smo se združili v Regijsko čebelarstvo zvezo Primorske in Notranjske. Prijateljujemo pa tudi z zamejskimi čebelarstvi iz Italije in hrvaške Istre.

Obalni čebelarji ne dosegamo tolikšnih donosov medu na panj kot drugi slovenski čebelarji, lahko pa se pohvalimo, da pridelujemo eno izmed najboljših vrst medu in tega slovesa ne smemo zapraviti. Ker želimo ohraniti kakovost našega medu in jo še izboljšati, vsako leto organiziramo že tradicionalno, vse bolj prepoznavno ocenjevanje medu, ki se ga se udeležujejo čebelarji iz skoraj vse države in iz zamejstva.

Zaradi izpada kostonjeve paše na Obali že junija zavlada pomanjkanje paše. Zato se zadnja leta vse več obalnih čebelarjev odloča za prevoze čebel na pašo v notranjost države. Pomanjkanja paše se je

Foto: Milan Brčín

Tradicionalno ocenjevanje medu OČD Koper

dobro zavedal tudi dolgoletni predsednik društva g. Darko Kozlovič, saj se je v svojem mandatu vneto zavzemal za sajenje medovitih rastlin. Tako je bilo v zadnjih letih na območju našega čebelarkega društva posajenih kar 700 dreves lip in tudi večje število drugih medovitih rastlin. Zavedamo se, da bomo le s sajenjem medovitih rastlin lahko skrajšali dolgotrajna brezpašna obdobja in s tem izboljšali življenjske razmere naših čebel.

Čebelarjenje postaja vse bolj zahtevno. Zato Obalno čebelarstvo društvo Koper pripravlja različna izobraževalna predavanja za čebelarje, tako da ti lažje premagujejo težave in se pripravljajo na nove izzive. V učnem čebelnjaku Hrastovlje potekajo delavnice in praktični prikazi dela s čebelami, na katerih čebelarji svoje znanje in izkušnje posredujejo drugim čebelarjem. Brez dvoma je čebelarstvo v minulem desetletju občutno napredovalo na različnih področjih. Pohvalimo se lahko s kakovostnim prenosom znanja na mlajše. V čebelarke krožke se vključuje vse več otrok. Na našem območju zdaj delujeta dva krožka, in sicer na osnovnih šolah Dekani in Marežige, učenci pa tako na državnih kot mednarodnih tekmovanjih dosegajo zelo visoke ocene in posegajo po najvišjih odličjih. Tudi ljudje postajajo vse bolj ozavešeni in prav zato se med prebivalci Obale in mladimi povečuje zanimanje za to dejavnost.

Milan Brčín

DOGODKI IN OBVESTILA

Študenti 5. letnika veterinarske medicine na obisku v Čebelarstvu Kokl v Potočah pri Preddvoru

V študijskem programu Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani je tudi predmet »Bolezni in higiena gojitve rib in čebel«. Študenti veterinarske medicine se z njim seznanijo v devetem in desetem semestru: v devetem – zimskem semestru – obrav-

navamo »ribe«, v desetem – poletnem – pa »čebele«. V obeh semestrih je po programu, ki obsega predavanja in vaje, predviden tudi študijski terenski pouk, v okviru katerega v zimskem semestru obiščemo ribogojnico, v poletnem pa čebelarstvo. Namen

obeh obiskov je, da študenti »ujamejo utrip« ribogojnice oziroma čebelarstva. Za čebelarstvo želimo, da študenti spoznajo to posebno kmetijsko dejavnost, nekakšno poezijo kmetijstva. Študente seznanimo s osnovami čebelarjenja in nujnimi opravili med čebelarstvo sezono, čebelarja gostitelja pa prosimo, da odpre nekaj čebeljih panjev ter nam podrobneje pokaže čebeljo družino in razporeditev njenih predstavnikov. Zaželeno je namreč, da čebelar s svojega zornega kota razloži osnove biologije in fiziologije čebelje družine, kar naj bi študenti poznali že s predavanj in vaj pri predmetu. Čebelar študente seznanj tudi z nekaterimi čebelarskimi opravili. Študenti morajo tako okvirno spoznati, kako čebelar toči med in pridobiva druge čebelje pridelke, kako pripravi čebeljo družino za pašo, kako vzredi novo matico, kako preprečuje rojenje in podobno. Še prav posebej nas zanimata ureditev čebelnjaka in higiena čebelarjenja z vidika preprečevanja bolezni, zato čebelarja povprašamo, kakšni so njegovi postopki v zvezi s tem, kako spremlja zdravstveno stanje čebeljih družin in seveda, kako se spopada z varozo.

Opisani študijski program poteka že zelo dolgo časa, saj se ga spominjam še iz svojih študentskih let. Za terenski pouk smo vedno izbirali vzorčna čebelarstva, seveda pa je moral biti čebelar tudi pripravljen sprejeti študente in jim nameniti svoj dragoceni čas. Poudariti je namreč treba, da čebelar za sprejem in gostitev približno 50 študentov in spremstva ne dobi nobenega plačila, tako da to zgolj stvar njegove dobre volje. Pred veliko leti, ko sem bila sama še študentka in tudi nekaj časa po tem, smo v okviru terenskega pouka obiskovali čebelarstvo Cirila Jalna na Rodinah na Gorenjskem. To čebelarstvo je bilo zelo primerno, saj je bilo vzorčno vzrejališče matic s plemenilno postajo na Zelenici, obisk pa smo združili tudi z obiskom Čebelarskega muzeja v Radovljici. Pozneje, ko je bil nosilec predmeta na Veterinarski fakulteti drug profesor in tudi, ko sem predmet prevzela sama, smo s študenti obiskovali nekatera druga čebelarstva v Sloveniji. Lani pa smo že četrto zapored obiskali čebelarstvo Jožeta Kokla v Potočah pri Jezerskem, kar smo lahko idealno združili z obiskom Čebelarskega muzeja v Radovljici. Gospod Jože Kokl se je kot vedno tudi lani prijazno odzval in v svojem čebelnjaku v Potočah sprejel kar 52 študentov veterinarske medicine, jim razkazal svoje čebelarstvo in razložil svoje poglede na to dejavnost. Izbira čebelarja Jožeta Kokla in njegovega čebelnjaka za izvedbo terenskega pouka je bila, kot vedno doslej, posrečena. Gospod se namreč za naš obisk posebej pripravi in nam nameni vso svojo pozornost. Najprej nas je posedel pod brajdo na vrtu, kjer smo prisluhnili njegovi zelo strokovni pripovedi o čebelarstvu kot kmetijski panogi, pa tudi temu, katere so do-

bre in katere slabe strani čebelarstva. Iz njegovega pripovedovanja ni bilo težko skleniti, da so čebelarji posebni ljudje, ki so povsem predani svoji dejavnosti, saj v čebelarstvu ni prostora za polovičarstvo in neznanje.

Pozneje so se študenti razdelili v manjše skupine, te pa je gospod Kokl posamič vabil v čebelnjak. Tam je zanje odprl po nekaj čebeljih družin, ki jih je vnaprej pripravil, tako da so študenti lahko videli čebeljo družino v posameznih obdobjih razvoja. Seznanili so se tudi s čebelarskim orodjem in opremo, to pa je za bodoče veterinarje zelo pomembno, saj morajo poznati načine širjenja in preprečevanja bolezni.

Zares smo hvaležni, da se je gospod Jože Kokl za študente tako izjemno potrudil in da se je kljub številnim drugim obveznostim za srečanje vnaprej pripravil. Presežek srečanja je po mojem mnenju tudi to, da je s svojo pojavo in strokovnostjo pritegnil več študentov, jim vzbudil radovednost, koga pa je morda celo tako navdušil, da bo tudi sam postal čebelar. Seveda ni manjkala pogostitev s kruhom in medom, za katero vedno poskrbi čebelarjeva prijazna soproga. Študenti petega letnika veterinarske medicine so ta, sicer obvezni del študijskih obveznosti, sprejeli zelo pozitivno ter priznali, da so se veliko naučili in si pojasnili marsikatero skrivnost iz življenja čebelje družine.

Menim, da je bila izbira čebelarja Jožeta Kokla iz Potoč in njegovega čebelarstva zelo posrečena. V svojem imenu in v imenu študentov veterinarske medicine se mu prisrčno zahvaljujem za njegov čas in trud ter za to, da nas je sprejel in nam razdajal svoje čebelarstvo znanje in izkušnje. Hkrati tudi upam, da nas bo sprejel tudi letos. Obisk čebelarstva je že po zdajšnjem študijskem programu obvezen. Zelo dobro pa se zavedamo povsem drugačnih razmer, kot so bile te v prvih letih študija veterinarske medicine, zato smo uvedli še dodatni izbirni predmet »Čebelja družina in njene bolezni«, katerega bodo študenti lahko vpisali že naslednje šolsko leto.

Vlasta Jenčič

Pevski zbor ČZS uspešno deluje

Ta mesec mineva leto dni, odkar je bila predsedniku ČZS g. Boštjanu Noču posredovana pobuda, ki je sicer zorela že nekaj let, da bi namreč v okviru ČZS ustanovili pevski zbor, v katerem bi sodelovali čebelarji člani ČZS. Da je pobuda prišla na dan, je bilo delno »krivo« tudi vabilo predsednika g. Noča na čebelarški teniški turnir. Kajti – kot smo menili – če se bodo čebelarji srečavali na športnem področju (kar je vse pohvale vredno), se lahko tudi na kulturnem. Ob tem je v spominu še zelo živo odmevala izvrstno odmeta pesem Slakovega Čebelarja, ki jo je ob razglasitvi prvakov državnega ocenjevanja medu v Postojnski jami zapela na hitro sestavljena skupina čebelarjev. Predsednik ČZS g. Noč je na pobudo (kljub nedelj-skemu večeru) takoj odgovoril in jo podprl – pri tem je uporabil besedno zvezo, »da je pobuda fenomenalna«. V okviru svojih pristojnosti je podpredsedniku g. Alaufu in tajniku g. Tomcu naložil, da pripravita vse potrebno za ustanovitev pevske skupine.

V februarjski številki SČ je bilo nato objavljeno obvestilo o ustanavljanju pevske skupine pri ČZS ter vabilo čebelarjem k sodelovanju. 19. marca 2015 se je na ustanovnem sestanku sešla delovna skupina, ki je pripravljala ustanovitev pevske skupine, prve pevske vaje pa so bile v torek, 7. aprila. Udeležilo se jih je sedem pevcev, glasovna zasedba pa je bila takšna, da smo pod vodstvom pevovodje Aleša Sedušaka že lahko ubrano zapeli. To je bilo toliko lažje, ker vsi pevci, ki prepevamo v zboru, tudi sicer v svojih okoljih sodelujemo v pevskih zborih, tako da nam »usvojitev« nove pesmi (če ni pretežka) ne dela večjih težav.

Zdaj v zboru sodeluje 11 pevcev iz različnih delov Slovenije (iz Pišec na Bizeljskem, Krškega, Laškega, Logatca, Kranja, Ljubljane, Horjula, Tuhinja in okolice Kamnika), odkar se srečujemo, pa smo postali pravi prijatelji. Po vajah se po navadi zadržimo še v pogovoru o čebelarških temah, ki jih – kot čebelarji dobro vemo – nikoli ne zmanjka. Pevske vaje imamo v prostorih Čebelarškega centra na Brdu. Dobivamo se dvakrat na mesec – vsak prvi in tretji torek v mesecu ob 18. uri, razmere za delo pa so izvrstne. Veliko srečo smo imeli, da smo že takoj na začetku dobili mladega in hkrati izkušenega pevovodjo, ki nas podpira in z veliko vnemo pripravlja kakovosten program. Naš program – glede na to, da imamo pevske vaje

Foto: Tone Krivec

samo na vsakih 14 dni – je sestavljen predvsem iz priredb slovenskih narodnih pesmi, gotovo pa bomo v roke vzeli tudi zahtevnejšo pevsko literaturo.

V želji, da se slovenskim čebelarjem predstavi čim prej, smo – kljub samo štirim vajam – sodelovali že na 13. čebelarškem prazniku oz. srečanju slovenskih čebelarjev 23. maja 2015 v Cerknici. Tisti, ki ste nas poslušali na tej prireditvi, ste verjetno opazili, da naša skupina še ne sodeluje dolgo, saj se je to poznalo tudi pri izvedbi zapetih pesmi. Naš drugi nastop je bil 19. septembra 2015, ob praznovanju 110. obletnice ustanovitve ČD Kamnik v Kamniški Bistrici, tretji pa bo v nedeljo, 6. decembra 2015, na čebelarški sveti maši v Novi Štifti pri Gornjem Gradu. Tudi za prihodnje je naš program smelo zastavljen, sami pa verjamemo, da ga bomo uresničili.

Vodstvo ČZS, ki se mu ob tej priložnosti zahvaljujemo za vso podporo pri delovanju – predvsem predsedniku g. Noču, je poiskalo tudi sponzorje, ki bodo pomagali, da se bomo pevci enotno oblekli. Krojač nam je že vzel mere za izdelavo prepoznavnih telovnikov (in metuljčkov) z znakom ČZS. Tako bo pevski zbor prepoznaven tudi na zunaj, zato verjamemo, da bo primerno predstavljal, promoviral in zastopal ČZS in slovenske čebelarje povsod, kjer se bo pojavil.

Za konec pa vsem čebelarjem in njihovim prijateljem še enkrat posredujem vabilo k sodelovanju v pevskem zboru, saj želimo pridobiti še nekaj pevcev, predvsem so zaželeni tenorski glasovi. Informacije o prijavi lahko dobite na sedežu ČZS pri tajniku g. Tomcu, ki vam bo tudi posredoval vsa dodatna pojasnila.

Tone Krivec

Program šolanja preskuševalcev medu v letu 2016

Program šolanja preskuševalcev medu je bil oblikovan leta 2008. Obsega 50 pedagoških ur, od tega 14 ur predavanj, 33 ur vaj in 3 ure zaključnega preverjanja znanja. Vsebinsko je usklajen s

tvorstnimi izobraževanji v sosednjih državah. Program šolanja je razdeljen na tri stopnje, ki so izvedene v ločenih časovnih obdobjih s presledkom vsaj treh mesecev. Tak način šolanja omogoča, da

kandidati izbiro stopnje šolanja prilagodijo svojim potrebam, da bolje utrdijo usvojeno znanje in da ga nadgrajujejo.

Prva stopnja oz. uvod v senzorično analizo je namenjen vsem, ki želijo spoznati, kaj je senzorična analiza, preveriti svoje senzorične zaznave ter se seznaniti z najpogostejšimi vrstami slovenskega medu in njihovimi senzoričnimi lastnostmi.

Na drugi stopnji šolanja kandidati spoznavajo senzorične lastnosti najpogostejših vrst slovenskega medu in njihovo variabilnost, nekatere manj znane vrste slovenskega medu ter morebitne napake medu, ki jih zaznamo s senzorično analizo. Spoznajo tudi različne načine senzoričnega ocenjevanja medu, njihov namen in uporabo senzoričnih metod.

Tretja stopnja je namenjena utrjevanju poznavanja senzoričnih lastnosti vrst medu, značilnih za Slovenijo, uporabi različnih metod za senzorično analizo medu in preverjanju senzoričnih zaznav. Stopnja se konča s preverjanjem usposobljenosti kandidatov za samostojno delo preskuševalca medu na senzoričnem panelu.

Pogoj za vpis v višjo stopnjo programa je končana prejšnja stopnja in vsaj 90-odstotna udeležba na vsaki stopnji. Kandidati, ki v okviru tretje stopnje šolanja uspešno opravijo praktični in teoretični iz-

pit, prejmejo potrdilo »*Senzorični preskuševalac medu*«. Senzorični preskuševalac medu lahko v skladu z določbami Pravidelnika o senzoričnem ocenjevanju medu v Sloveniji (ČZS, 2014) sodeluje na senzoričnih ocenjevanjih medu. Poleg sodelovanja na ocenjevanjih medu mora na vsaki dve leti opraviti obnovitveni seminar s področja senzorične analize medu.

Predvideni datumi šolanja v letu 2016 in cene:

- prva stopnja: Uvod v senzorično analizo medu: 3., 4. in 5. februar 2016 (tri dni, 19 ur; 200 EUR),
- druga stopnja: Senzorična analiza medu, osnovna: druga polovica maja 2016 (dva dni, 13 ur; 180 EUR),
- tretja stopnja: Senzorična analiza medu, nadaljevalna in izpit: september 2016 (tri dni, 18 ur; 200 EUR).

Šolanje bo potekalo v prostorih Oddelka za živilstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, Jamnikarjeva 101, Ljubljana. Udeležiti se ga lahko največ 20 kandidatov, najmanjše število kandidatov za izvedbo šolanja pa je 10. **Rok za prijave je najpozneje 15 dni pred začetkom** posamezne stopnje šolanja. Točna datuma začetka druge in tretje stopnje bosta objavljena pozneje. Kandidati bodo prejeli vse potrebno gradivo. Prijave in informacije: Mojca Korošec (mojca.korosec@bf.uni-lj.si, 01/320 37 26).

Mojca Korošec

Ocenjevanje medu na 27. državni razstavi Dobrote slovenskih kmetij

Organizator	Kategorija ocenjevanja	Prijave in zbiranje vzorcev	Naslov	Pristojbina	Informacije	Ocenjevanje	Sklepna slovesnost
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Ptuj	Slovensko ocenjevanje medu	Prijave: 25. 1. 2016–18. 2. 2016 na enotah kmetijsko gozdarskih zavodov; zbiranje vzorcev: 25. 2. 2016	KGZS Zavod Ptuj, Ormoška cesta 28, 2250 Ptuj	25,50 EUR za prvi vzorec, za vsak naslednji vzorec istega pridelovalca 20,50 EUR	02/749 36 45 ali slavic.strelec@kgz-ptuj.si, 02/749 36 39 ali felicita.domiter@kgz-ptuj.si, www.dobrotelovslovenskihkmetij.si	Ocenjevanje medu na 27. državni razstavi Dobrote slovenskih kmetij	19.–22. 5. 2016 v Minoritskem samostanu na Ptujju, podelitev priznanj za med 22. 5. 2016

OBVESTILA ČZS

Slovensko kosilo, pripravljeno iz zaščitene kmetijskih pridelkov in izdelkov

Na ČZS se kot pobudniki Tradicionalnega slovenskega zajtrka, razglasitve dneva slovenske hrane, Evropskega medenega zajtrka in svetovnega dne čebel zavedamo pomena kakovostne lokalno pridelane hrane. Zato smo 19. novembra 2015 v sodelovanju s proizvajalci zaščitene kmetijskih pridelkov in izdelkov že drugič organizirali t. i. »slovensko kosilo«. S tem smo želeli poudariti pomen lokalno

pridelane hrane in spodbuditi, da bi poseganje po slovenskih pridelkih in izdelkih postalo nekaj vsakdanjega. O tem, da je slovenska hrana kakovostna, pričajo številni že zaščitene kmetijski pridelki in izdelki, zato upamo, da se bo za zaščito in vključitev proizvodov v sheme višje kakovosti odločilo še več proizvajalcev slovenske hrane oz. da se bo v kakovostne sheme medu vključilo še več čebelarjev.

Sodelovali so proizvajalci zaščitene živil, kot so Belokranjska pogača, Bovški sir, Ekstra deviško oljčno olje slovenske Istre, Idrijski žlikrofi, Jajca izpod kamniških planin, Kokošja jajca Omega +, Kranjska klobasa, Mohant, Piranska sol, Piščančje meso in izdelki z navedbo vir Selena, Pivški piščanec z omega 3, Prekmurska gibanica, Prekmurska šunka, Prleška tunka, Ptujski lük, Štajersko prekmursko bučno olje, Zgornjesavinjski želodec, Siri brez konzervansov, Kraški med, Kočevski gozdni med in Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo. V kosilo smo vključili tudi proizvajalce Kraške pancete, Kraškega pršuta in Kraškega zašinka.

Slovenskega kosila so se udeležili številni predstavniki države, politike, gospodarstva, nevladnih organizacij ter čebelarji.

Po kosilu smo pripravili še skupno novinarsko konferenco o pomenu uživanja lokalno pridelane hrane za kmetijstvo, gospodarstvo, živilsko-predelo-

Foto: MB

valno industrijo in za zdravje. Na njej so sodelovali: predsednik ČZS Boštjan Noč, državna sekretarka na MKGP mag. Tanja Strniša, predsednik KGZS Cvetko Zupancič, direktorica GZS dr. Tatjana Zagorc in priznani etnolog dr. Janez Bogataj.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Dan čebelarstva

V petek, 4. decembra 2015, je ob dnevu čebelarstva na ČZS že 10. leto zapored potekal posvet o tej temi. V želji, da bi apiturizem postavili na višjo raven, podeljujemo certifikate odličnosti, ki so označeni z eno, dvema ali tremi čebelicami – odvisno od ponudbe čebelarstva. Te certifikate je v zadnjih treh letih prejelo 33 ponudnikov apiturizma. Dva izmed njih sta tokrat tudi predstavila svojo dobro prakso, in sicer g. Franci Strupi, ki ima na Spodnjem Brniku kmečko čebelarski muzej, in g. Štefan Šemen, ki svojim obiskovalcem ponuja predstavitev čebelarstva z možnostjo vdihavanja aerosola iz panjev in nočitve za štiri osebe. Udeležencem smo predstavili tudi novo uredbo o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, ki je bila sprejeta julija 2015, ter pogoje in novosti na področju izstavitve računov in davčnih blagajin.

Pripravili smo tudi **okroglo mizo**, na kateri smo predstavili vlogo apiturizma pri razvoju turizma kot gospodarske panoge v Sloveniji, dobre prakse in odzive iz tujine. Govorili smo tudi o tem, kakšne so posledice vključitve v apiturizem za čebelarja, kakšen je dober ponudnik in kaj od njega pričakujejo gosti. Okroglo mizo je vodila ga. Tanja Magdič, svetovalka za ekonomiko čebelarstva pri ČZS, JS-ŠČ, na njej pa so sodelovali: Maša Puklavec, vodja odnosov s tujimi javnostmi in komuniciranja na družabnih omrežjih v STO, Franc Šivic, član komisije za čebelarsko kulturno dediščino pri ČZS, Tanja Arih Korošec, direktorica potovalne agencije Aritours, ApiRoutes, Blaž Ambrožič, ponudnik čebelarstva turizma, Simona Magdič, turistična vodnica, in Brane Borštnik, predsednik komisije za čebelarsko kulturno dediščino pri ČZS. Sklepi okrogle mize so jasni. Čebelarski turizem je izjemno perspektivna turistična panoga, čaka pa nas še veliko dela. Pomembno je,

Foto: MB

Zmagovalni medenjaki »Zlati medenjaki iz medene kamrice« avtoric ge. Dagmar Gojčič in Sare Vanicke Gojčič

Zmagovalci natečaja Zlati medenjaki 2015

Foto: MB

da različno turistično ponudbo povežemo z apiturizmi, prav tako pa je pomemben tudi skupen nastop ponudnikov čebelarstva na trgu. Le s skupnimi močmi nam bo uspelo, da bo tovrstni turizem v Sloveniji postal ena vodilnih in uspešnih turističnih panog. K temu bo brez dvoma pripomogla tudi pobuda za razglasitev svetovnega dne čebel, zato jo moramo dobro izrabiti!

V okviru dneva čebelarstva so bili razglašeni **zmagovalci natečaja Zlati medenjak 2015**. Nominacije za Zlati medenjak 2015 sta si prislužila: 1. mesto v kategoriji klasičnih oz. tradicionalnih medenjakov – g. Franc Križan za »Tradicionalne medenjake« in 1. mesto v kategoriji medenjakov z dodatki začimb in zelišč ter drugih naravnih sestavin – ga. Dagmar Gojčič in Sara Vanicka Gojčič z medenjaki, ki sta jih poimenovali »Zlati medenjak iz medene kamrice«. V kategoriji inovativnih in sodobno oblikovanih medenjakov komisija ni razglasila zmagovalca. Najvišje priznanje, plaketo »Zlati medenjak 2015« sta že drugo leto zapored prejeli ga. Dagmar Gojčič in Sara Vanicka Gojčič za »Zlati medenjak iz medene kamrice«.

V okviru dneva čebelarstva je bila razglašena tudi **Čebelam najbolj prijazna občina**

Foto: MB

Zmagovalka natečaja Čebelam najbolj prijazna občina 2015 je Občina Idrija. Predstavnik ČD Idrija Martin Kolenc (tretji z leve) ter predstavnica idrijske občine Karmen Makuc (četrt z leve).

2015. Na podlagi ocen komisije so bile za ta naziv nominirane Občina Idrija (predlagatelj ČD Idrija), Mestna občina Ljubljana (predlagatelj ČD Urbani čebelar) in Občina Laško (predlagatelj ČD Laško). Zmagovalka natečaja je Občina IDRIJA.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Dr. Peter Kozmus – kandidat ČZS za podpredsednika Apimondie!

UO ČZS je soglasno sprejel moj predlog, da dr. Petra Kozmusa predlagamo za podpredsednika svetovne čebelarstva organizacije Apimondia. Volitve za podpredsednika Apimondie bodo čez dve leti v Turčiji. Do tedaj pa je naša naloga, da Petra

čim bolj predstavimo »svetovni« čebelarstvu javnosti!

Boštjan Noč,
predsednik ČZS

Foto: Internet

Izobraževanja in usposabljanja svetovalcev specialistov v letu 2016

JSSČ, ČZS želi s tem obvestilom pri čebelarstvih društvih in območnih čebelarstvih zvezah preveriti potrebo po izvedbi usposabljanj in svetovanj v organizaciji njenih svetovalcev specialistov s področja varne hrane, tehnologije in ekonomike čebelarstva. V programu JSSČ kot tudi v programih PRO in ONS za leto 2016 je predvideno tudi določeno število posameznih uspo-

sabljanj in svetovanj (v preglednici), ki bodo po načelu enakomerne zastopanosti območij potekala po vsej Sloveniji. Povratna informacija s terena nam bo pomagala pri načrtovanju usposabljanj, zato vas vabimo, da svoje morebitne potrebe najpozneje do 15. januarja 2016 sporočite g. Marku Borku na e-naslov: marko.borko@czs.si ali po pošti na naslov ČZS. JSSČ

Tehnologija čebelarjenja
Apitehnični ukrepi
Delavnica za uporabo spletnih aplikacij za vnos in registracijo stojišč – SIRIS, GERK za upravljavce pašnih redov
Tehnologija čebelarjenja z različnimi vrstami listovnih panjev
Pridelava in predelava voska
Ekonomika čebelarjenja
Izdelava razvojnih načrtov
Možnosti pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev
Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja
Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov

Varna hrana
Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu
Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV
Označevanje in tehnologija pridelave medu
Označevanje in tehnologija pridelave cvetnega prahu
Označevanje in tehnologija pridelave propolisa
Svetovanje s področja varne hrane
PRO in ONS
Čebelje paše v Sloveniji
Pomen in postopek izvajanja osnovne odbire kranjske čebele

Predstavitve knjige Čebelje paše v Sloveniji

Vabimo vas, da se v četrtek, 21. januarja 2016, od 16. do 17. ure, v Čebelarski knjižnici Janeza Golčnika udeležite tematskega večera ob izidu knjige Čebelje paše v Sloveniji. Ob tej priložnosti bodo avtorji tega dela (Franc Šivic, mag. Živan Veselič, mag. Andreja Kandolf Borovšak, Nataša Lilek in Jure Justinek), ki je izšlo decembra 2015, predstavili njegovo vsebino. Vljudno vabljeni! Lidija Senič, vodja JSSČ

Novo na ČZS – knjiga Čebelje paše v Sloveniji

ČZS je izdala novo knjigo z naslovom Čebelje paše v Sloveniji (21,00 EUR). Naročite jo lahko pri ge. Dimc (01/729 61 00, barbara.dimc@czs.si).

Čebelarska zveza Slovenije

Tečaji za čebelarje začetnike v letu 2016

Čebelarska zveza Slovenije bo v letu 2016 pripravila več tečajev za čebelarje začetnike. Tečaji bodo tako potekali v Celju, Novem mestu, Lescah, Murški Soboti, Novi Gorici, Cerknici, na Izlakah in Brdu pri Lukovici. Posamezen tečaj bo izveden le, če se bo nanj do 20. januarja 2016 prijavilo najmanj 40 čebelarjev začetnikov. Največje število prijav za posamezen tečaj je 50. Tečaja se lahko udeležijo le bodoči čebelarji in čebelarji začetniki, ki čebelarijo manj kot tri leta. Na tečaj se lahko prijavite po elektronski pošti na e-naslov: marko.borko@czs.si, po tel. št.: 051/637 204 ali v aplikaciji e-Čebelar (potrebna je predhodna registracija). Ob prijavi po e-pošti obvezno navedite ime in priimek, naslov (ulica, hišna številka, številka pošte, kraj), čebelarsko društvo, koliko let čebelarite, tel. št. ali št. GSM in e-naslov. Mogoča je bodisi individualna bodisi skupinska prijava. Prijave na tečaje, ki bodo na Brdu pri Lukovici, Izlakah in v Lescah, bomo začeli sprejemati v sredo, 13. januarja 2016, od 10. ure naprej. Prijave na tečaje, ki bodo v Celju, Murški Soboti, in Novem mestu bomo začeli sprejemati v četrtek, 14. januarja 2016, od 10. ure naprej. Prijave na tečaja, ki bosta v Novi Gorici in Cerknici, bomo začeli sprejemati v petek, 15. januarja 2016, od 10. ure naprej. Prijave, ki bodo oddane pred navedenimi datumi in urami, ne bodo sprejete! Začetek posameznega tečaja bo sporočen pozneje, po uskladitvi s soorganizatorji in predavatelji po terenu. Natančen urnik z datumi in kraji bodo vsi prijavljeni kandidati pred začetkom tečaja prejeli po e-pošti. ČZS

ČEBELARSKI ŽURNAL

Ilustrirani časopis
za čebelarsko kulturo

Poziv k naročilu za leto 2016

Časopis izhaja v srbskem jeziku štirikrat letno (januar, april, julij in oktober) na 52 barvnih straneh.

Cena letne naročnine je 18 EUR

(v ceno je vračunana dostava na naslov naročnika)

**PREDPLAČILO LAHKO IZVRŠITE DIREKTNO,
PREKO SLEDEČIH KORAKOV ZA PLAČILO:**

Intermediary Bank / Correspondent Bank

SWIFT – BIC: DEUTDEFF

Ime: DEUTSCHE BANK AG

Mesto, Država: FRANKFURT AM MAIN, GERMANY

Account with institution / Beneficiary's Bank

SWIFT – BIC: KOBBSRBB

Ime: KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD

Naslov: Svetog Save 14

Mesto, Država: 11000 Belgrade, Republic of Serbia

Beneficiary

IBAN/ številka računa: RS35205007100046637333

Ime podjetja: IZDAVAČKA AGENCIJA UME LJ IČ

Naslov: ČEDE DULEJANOVIĆA 33

Mesto, Država: Kragujevac, REPUBLIC OF SERBIA

Bančno provizijo plača naročnik, o čimer obvesti bančnega uslužbenca. Potrdilo o plačilu s točnim naslovom predplačnika je potrebno poslati z elektronsko pošto na e-naslov: pcelarskizurnal@yahoo.com, ali s pošto na naslov: Pčelarski žurnal, Braće Jerković 103/10, 11010 Beograd, Srbija

Kontakt: **Ivan Umeljlić** • ++381 64 2424455 • ++381 11 2497890
pcelarskizurnal@yahoo.com • www.pcelarskizurnal.com

**Novi naročniki prejemejo v dar dve številki
Čebelarskega žurnala iz leta 2015.**

Urnik usposabljanj v januarju

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
6. jan.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Gostišče Marof, Rožna ulica 39, Kočevje	g. Intihar 040/323 858
6. jan.	18.00	Možnosti pridobivanja in koriščenja nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	Gostišče Marof, Rožna ulica 39, Kočevje	g. Intihar 040/323 858
13. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Jakličev dom, Videm Dobrepolje 34	ga. Ljubič 041/606 739
13. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Nataša Lilek	Čebelarški dom, Neblo 1b, Neblo	g. Stucin 041/450 240
13. jan.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Večnamenski center Cerkno, Bevkova 22, Cerkno	g. Likar 031/876 189
13. jan.	18.00	Možnosti pridobivanja in koriščenja nepovratnih sredstev	Tanja Magdič	Večnamenski center Cerkno, Bevkova 22, Cerkno	g. Likar 031/876 189
14. jan.	16.00	Uporaba spletnih aplikacij za vnos in registracijo stojišč – SIRIS, GERK za upravljavce pašnih redov	Lidija Senič	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačević 01/729 61 24
14. jan.	18.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Gasilski dom Velike Lašče	g. Borštnik 031/336 905
18. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Čebelarški dom Lovrenc na Pohorju	ga. Obrulj 070/867 344
19. jan.	17.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	Kulturni center Španski borci (bralnica v 1. nadstropju), Zaloška 61, Ljubljana	g. Trušnovc 031/253 929
20. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	OŠ Idrija, Lapajnetova 50, Idrija	g. Rupnik 041/475 308
20. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Tomaž Samec	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Vogrnc 041/818 705
20. jan.	16.00	Izdelava razvojnih načrtov	Nataša Klemenčič Štrukelj	OŠ Leskovec pri Krškem	g. Šiško 051 671 763
20. jan.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Dom kulture Skaručna, Skaručna	g. Gosar 041/767 595
20. jan.	17.00	Tehnologija čebelarjenja z različnimi izpeljankami listovnih panjev	Boštjan Kojek	Gostišče Marof, Rožna ulica, Kočevje	g. Intihar 040/323 858
25. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Eko muzej Žalec	g. Puckmeister 041/577 242
25. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Čebelarški dom Slivnica, Mariborska 10, Orehova vas	g. Lipnik 041/760 567
27. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Čebelarški dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	g. Logar 041/391 174
27. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Razvojni center narave Poljčane	g. Rojs 041/826 690
27. jan.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Dom krajevne skupnosti, Tržaška 11, Vrhnika	g. Keršmanc 031/471 194
28. jan.	16.00	Vzreja rodovniških matic - biologija in kontrola parjenja	dr. Peter Kozmus	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačević 01/729 61 24
4. feb.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	mag. Andreja Kandolf Borovšak	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514

Izobraževanje Veterinarske fakultete – Nacionalnega veterinarskega inštituta s področja zdravstvenega varstva čebel – Uredba 2015-2016, programsko leto 2016

Izobraževanje v okviru programa izobraževanja VF NVI s področja zdravstvenega varstva čebel po uredbi za programsko leto 2016 je predmet javnega naročila, ki opredeljuje izobraževanja na področju zdravstvenega varstva čebel s poudarkom na zdravljenju in obvladovanju varoze in se izvaja po naslednjih vsebinskih sklopih: ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebeljih družinah, ukrepi za zaščito zdravja čebel s področja obvladovanja varoze, pravilna uporaba zdravil za zdravljenje varoze pri čebeljih družinah in izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel. V kolikor čebelar pri izbranem izvajalcu opravi tovrstno izobraževanje, prejme potrdilo, ki ustreza pogojem iz ukrepa tehnična pomoč čebelarjem.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
6. jan.	16.00	Ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebeljih družinah	mag. Mira Jenko Rogelj, dr. vet. med.	Majolka PE Kazina, Cesta železarjev 9, Jesenice	ga. Jenko Rogelj 041/645 769
12. jan.	17.00	Ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebeljih družinah	mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.	Biotehniška šola Sempeter Ulica padlih borcev 26, Sempeter	g. Levstek 041/875 255
13. jan.	16.00	Ukrepi za zaščito zdravja čebel s področja obvladovanja varoze	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	2 osnovna šola Slovenska Bistrica Šolska ulica 5, Slovenska Bistrica	g. Prah 041/768 351
13. jan.	17.00	Ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebeljih družinah	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.	Gostilna pri Rudiju, Šalovci	g. Hribenik 041/761 462
14. jan.	17.00	Ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebeljih družinah	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.	Sevniški grad, Sevnica	ga. Vraničar Novak 041/649 495
20. jan.	16.00	Ukrepi za zaščito zdravja čebel s področja obvladovanja varoze	Suzana Skerbiš, dr. vet. med.	Občinska dvorana Nova vas na Blokah	ga. Skerbiš 041/645 763

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
21. jan.	17.00	Ukrepi za zaščito zdravja čebel s področja obvladovanja varoze	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.	Center biotehnike in turizma, Sevnno 13, Novem mestu.	ga. Vraničar Novak 041/649 495
26. jan.	16.00	Pravilna uporaba zdravil za zdravljenje varoze pri čebeljih družinah	Alenka Jurič, dr. vet. med.	Cebelarski dom, Valvozorjeva ulica 2, Izlake	ga. Jurič 041/900 005
27. jan.	17.00	Izobraževanje čebelarjev začetnikov s področja zdravstvenega varstva čebel	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.	OŠ Apače, Apače	ga. Tropenauer 031/500 808
27. jan.	17.00	Pravilna uporaba zdravil za zdravljenje varoze pri čebeljih družinah	Martina Skof, dr. vet. med.	Kulturni dom, Skaručna 42, Vodice	ga. Skof 041/650 158
27. jan.	16.00	Ukrepi za zaščito zdravja čebel s področja obvladovanja varoze	Suzana Skerbiš, dr. vet. med.	OŠ Dekani, Dekani	ga. Skerbiš 041/645 763
28. jan.	16.00	Ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebeljih družinah	mag. Vida Lešnik, dr. vet. med.	Restavracija Pridigar, Mladinska ulica 4, Vuzenica	g. Zvikart 031/375 107
28. jan.	17.00	Ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebeljih družinah	Anita Vraničar Novak, dr. vet. med.	Kulturni dom, Semic	ga. Vraničar Novak 041/649 495
29. jan.	16.00	Ugotavljanje in zdravljenje najpogostejših bolezni pri čebeljih družinah	mag. Mira Jenko Rogelj, Dr. vet. med.	Dom čebelarjev Brode, Brode 37, Škofja Loka	ga. Jenko Rogelj 041/645 769
29. jan.	16.00	Pravilna uporaba zdravil za zdravljenje varoze pri čebeljih družinah	Suzana Skerbiš, dr. vet. med.	Dvorana pri Irmi Petelin, Pliskovica 77 b, Dutovlje	g. Skerbiš 041/645 763

Redno izobraževanje Veterinarske fakultete – Nacionalnega veterinarskega inštituta s področja zdravstvenega varstva čebel

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
9. jan.	15.00	Aktualna problematika s področja zdravstvenega varstva čebel	mag. Lidija Matavž, dr. vet. med.	Gostišče Rogan, Večeslavci	g. Kisilak 041/723 410

Prasilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

Mizarstvo Krže
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klöch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po želji izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

durch die Austria Bio Garantie kontrollierter Betrieb

PRODAM

Seme ajde sorte Bambi, sušeno pri temperaturi 33 °C, posebej primerno za sajenje, ter ajdov med, tel.: 040/723 524.

Čebelji vosek, nekaj kg, in trietažne AŽ-panje, tel.: 031/505 855.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, tel.: 031/882 295.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, tel.: 051/276 589.

Akacijev, cvetlični in gozdni med, tel.: 031/244 601.

Akacijev, cvetlični, in gozdni med iz Bele krajine, mogoča dostava na dom, tel.: 051/440 338.

Akacijev, cvetlični, lipov in ajdov med, tel.: 041/784 775.

Akacijev in kostanjev med, tel.: 040/892 240.

Cvetlični med ter 7,5-litrski krmilnik za 10-satne panje, tel.: 051/225 916.

Hojev med in cvetni prah, tel.: 02/887 37 33.

Kakovosten akacijev, cvetlični in gozdni med, tel.: 041/212 814.

Kakovosten lanski akacijev, cvetlični, gozdni in hojev med, v kوزarcih ali sodih, tel.: 070/869 248.

Suhe lipove deske debeline 5 cm in 2,5 cm, tel.: 031/615 927.

Devet- in 10-satne AŽ-panje, nakladne GJ-panje, podnice z osmukalniki, AŽ- in DB-satnike, tel.: 031/803 070.

Devet novih lipovih AŽ-panjev, s testnimi vložki za varoje (Rogaška Slatina), tel.: 041/822 366.

Devetsatne 2/3 LR-naklade, dobro ohranjene, ter nekaj podnic in streh, tel.: 031/652 829.

Čebelarke zabojnike vseh dimenzij, lahko z 10-, 11-, 11+3-satnimi panji, izdelani kot omara ali posamično, brezplačna dostava na dom, tel.: 041/270 921.

Zabojnik za prevoz 10- in 12-satnih AŽ-panjev na nastavljivih nogah ter lipove AŽ-satnike, vrtane na šest lukenj, lepljene, zaobljene, mogoča dostava, ugodno, tel.: 031/753 345.

Avtomobilsko prikolico za 8 AŽ-panjev, brez panjev, tel.: 041/961 470.

Tovornjak IVECO 55-9 z nadgradnjo za 60 AŽ-panjev, registriran do aprila 2016, tel.: 041/614 683.

TAM 4500, predelan v prevozni čebelnjak za 60 10-satnih AŽ-panjev, tel.: 051/678 102.

Montažni čebelnjak (les, železo) za 12 10-satnih AŽ-panjev in 5 rezervnih 5-satnih panjev. Ogljed mogoč na Jesenicah na Gorenjskem, tel.: 031/815 581.

Točilo, RSF, štirisatno, samoobračalno, z avtomatiko, in tri trietažne 10-satne panje, tel.: 041/703 051.

Točilo za med, štirisatno, motorno, tel.: 041/215 828.

Stiskalnico za vlijanje satnic (Šoštanj), tel.: 041/538 380.

Prenosni namizni stroj za vrtanje satnikov z visoko zmogljivostjo šest lukenj na sekundo (Nova Gorica), tel.: 041/548 509.

KUPIM

Čebelji vosek (Šoštanj), tel.: 041/538 380.

Čebelji vosek, lahko tudi večjo količino, tel.: 031/309 841.

15-20 kg čebeljega voska, tel.: 040/851 151.

Ekološke čebelje družine v AŽ- in LR-panjih, tel.: 041/344 594.

Štiri panje na štiri sate, tel.: 041/446 418.

Knjigo Od čebele do medu in priročnik Čebelarjeva opravila, tel.: 041/292 842.

Točilo 6 kasetno kombinirano za AŽ in LR, avtomatsko samoobračalno
cena: **1.538,81 €**

LR panj iz polistirena
cena: **74,50 €**

Komora za dekrystalizacijo medu 300 l, cena: **1.100,00 €**

AŽ panj standard s kontrolo varoe
cena: **115,00 €**

AŽ panj 3 etažni s kontrolo varoe
cena: **179,00 €**

*vse cene vsebujejo DDV

Ostalo čebelarstvo opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si
Delovni čas: pon-pet 09:00-13:00 in 16:00-19:00, sob 08:00-12:00

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485
www.belokranjski-hram.si, facebook-belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82
faks: (01) 755 73 52
apis.md@siol.net

APIS M&D®

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00
Januarja bo trgovina
ob sobotah zaprta.

Trgovina in proizvodnja: Opekarska 16 na Vrhniki

AŽ-PANJI 10-SATNI

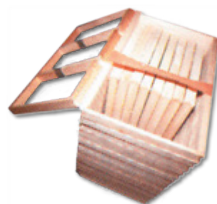
TRIETAŽNI AŽ-PANJ

NAKLADNI AŽ-PANJ

PREDELAVA VOSKA V
SATNICE
SAMO 1,15 EUR/KG

SATNIKI:
AŽ - VRTAN,
LEPLJEN, ZBIT,
LR - STANDARD LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI

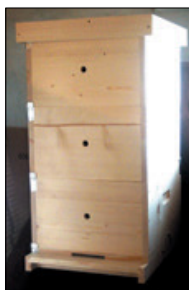
- Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov).
- Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah do 31. 3. 2016.
- Sati morajo biti prešteti, sicer menjava ne bo mogoča.
- Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,15 eur/kg.
- Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek po največ 7,00 EUR/kg.

GRELNIKI
ZA MED 187 EUR

KAKOVOSTNA RSF-POSODA
IN TOČILA

STANDARDNI LR-PANJ IN
DVOTRETINJSKI LR-PANJ

ŽICA ZA SATNIKE
250 g RSF - 4,8 EUR
250 g CINKANE - 2,5 EUR

KRMILNIK ZA PLASTENKO

STIMI - 1,25 EUR/KG.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

Priznana vzrejalšče čebeljih matic Debevec. Sprejemamo prednaročila.
Prodamo večje število čebeljih družin na AŽ-satih. Sprejemamo naročila.

STANE KOS 1947–2015

Stane je bil med člani našega društva zelo priljubljen, saj je bil vnet zagovornik čebelarstva. Zagovarjal je poštenost in doslednost ter pozitiven odnos do ČZS. Redno je spremljal tako čebelarska izobraževanja kot tudi čebelarske polemike. Za njegove ljubljene mu ni bilo žal nobene minute in v veliko veselje mu je bil na novo postavljen čebelnjak ob njegovi hiši. Za svoje prizadevno delo v ČZS je prejel odličje Antona Janše III. stopnje, društvo pa mu je podelilo priznanje za zasluge pri razvoju čebelarstva in značko zvestobe za več kot 20 let delovanja. Njegova pot se je končala. Čebelice že imajo novega gospodarja in verjame, da bi bil tega vesel tudi naš Stane. Pri-

jatelj, hvala ti za vse in mirno počivaj v zemlji domači! ČD Radeče

ŠTEFAN ŽEBOVEC 1928–2015

Štefan Žebovec je začel čebelariti leta 1948, ko je postavil manjši čebelnjak za 30 panjev. Dolga leta je čebelaril s približno 60 čebeljimi družinami. Tako z vlakom kot s tovornjakom jih je vozil na akacije in hojevo pašo. Za svoje čebele je vedno našel čas. Sodeloval je s čebelarji v okolici in tudi širše, vse od začetka svojega čebelarjenja pa je bil tudi član ČD Skaručna in ČZS. Aktivno je čebelaril več kot 60 let ter za čebelarjenje navdušil tudi svojo vnukinjo. Za svoje delo na področju čebelarstva je leta 1996 prejel odličje Antona Janše III. stopnje, leta 2013 pa tudi priznanje častni član ČD Skaručna.

V imenu ČD Skaručna se Štefanu zahvaljujemo za vse, kar je naredil dobrega za društvo in čebelarstvo. Ohranili ga bomo v trajnem in spoštljivem spominu. ČD Skaručna

BRANKO KOVAČIČ 1943–2015

Branko je začel čebelariti leta 1972. Od tedaj je bil ves čas v upravnem odboru ČD Dornava. Bil je čebelar z največjim številom čebeljih družin v našem društvu, posebno veselje pa je imel z zasajanjem medovitih rastlin. Za svoje delo v čebelarstvu je prejel več pohval in priznanj, med drugim odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Svoje bogato znanje je rad delil z drugimi člani društva, zato se ga bomo spominjali kot dobrega prijatelja in odličnega čebelarja. ČD Dornava

12. MEDNARODNI ČEBELARSKI SEJEM

6.-7.2. 2016.

SEJEMSKI PROSTOR GUDOVAC

TEL: +385 (0)43/238-840
 FAKS: +385 (0)43/238-848
 e-pošta: caus@bj-sajam.hr
kovacic@bj-sajam.hr
www.bj-sajam.hr

BJELOVARSKI SAJAM d.o.o.
HRVAŠKA ČEBELARSKA ZVEZA

Na sejemskega prostora Gudovac v Bjelovarju v organizaciji Bjelovarskega sejma d.o.o. in Hrvaške čebelarstva zveze bo 6. in 7. februarja 2016 potekal 12. mednarodni čebelarski sejem.

Sejem bo potekal v treh delih:

1. razstava in prodaja medu ter ostalih čebeljih pridelkov;
2. razstava in prodaja čebelarstva opreme ter;
3. izobraževalni del

**razstava
vina in
vino-
gradniške
opreme**

SREČNO 2016!

Čas je za čisto majčkene cene. ČUDOWWITO!

Ne spreglejte čudovite decembrske ponudbe vozil Volkswagen po čisto majčkenih cenah. Izkoristite izjemne prihranke do 5.500 EUR*, bon za financiranje v višini 3000 EUR** in bon staro za novo v višini 500 EUR. **To je res čudovito.**

Več o ponudbi pri pooblaščenih prodajalcih vozil Volkswagen in na www.volkswagen.si.

Emisija CO₂: 144-179 g/km. Kombinirana poraba goriva: 7,3-8,2 l/100 km. Emisija stvorja: EURO 6. Emisija NO₂: 6,12-13 g/km. Število delov: 18,3-19 x 32". Emisije onesnaževali zavezanja avto in prometa prometna prispevaja k poboljšanju kakovosti zavezanja avto. Prispevajo stroki in števila poročila inšpektorja prispevajo avto, delovni PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Zaradi prometnih obremenitev so nastopili podatki o emisiji CO₂ in porabi goriva trenutno v postopku preverjanja. Šteje se ohranilo. Akcija velja za avto letali 2015 in velja le za novo novo avto do 31.12.2015. *Višina prihranka je odvisna od modela. Navodni prihranki velja za modeli Tiguan TravelFun. Akcija ne velja za model Touran, električne in hibridne avto. **Bon za financiranje v vrednosti 3000 EUR (z DDV) velja v primeru finančnega financiranja in permanentnega Porsche. Kako zavezanja preko skupine Porsche Finance Group Slovenija pod pogoj akcije VIBROPLUS. Več na www.porscheleasing.si.

Pooblaščen prodajalec in serviser:

INTEGRAL AVTO d.o.o. Jesenice - skupina Alpetour Potovalna agencija

Cesta maršala Tita 67, 4270 Jesenice

Tel.: 04 / 58 33 372, 58 33 373, epošta: info@integral-avto.si

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE: Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si. **Uredništvo:** Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php.

Priznana rejska organizacija: dr. Peter Kozmus, strokovni vodja: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si. **Opazovalno-napovedovalna služba:** Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, <https://cebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=/> **Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika:** vsak prvi delovni četrtek v mesecu od 13. do 17. ure: 01/729 61 11, cebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php.

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. **Sklad za ohranitev kranjske čebele:** www.czs.si/sklad.php. **Spletna trgovina ČZS:** www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/ 729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Boštjan Kojek, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 10, 030/604 015, bostjan.kojek@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialistka za ekonomiko: 01/ 729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, Nataša Klemenčič Štrukelj, svetovalka specialistka za ekonomiko, 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, svetovalec specialist za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka, 01/729 61 24, zlatica.kovacevic@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, Brane Borštnik, Janez Gregori, prof. biol., Maksimiljan Gržina, Borut Preinfalk, dr. vet. med., dr. Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Tone Žakelj

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 200 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

Tiskano na papirju s FSC certifikatom (trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

Naklada: 8000, tiskano: 21. 12. 2015

Glasilo Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME ČEBELARSTVO - TRGOVINA

MATIČNA REŠETKA

PLASTIČNA TESTNA MREŽA

PLASTIČNO OBEŠALO

**NOVO IIIII
NERJAVEČA OJAČANA
RAZSTOJIŠČA**

OBVEŠČAMO VAS, DA
STAREGA SATJA IN
POKROVČKOV, NE
KUHAMO VEČ!!

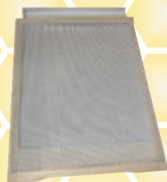
IZOLACIJSKA PENA

ČEBELJE POGAČE

SATNIKI

LESENA TESTNA MREŽA

OJAČANA RAZSTOJIŠČA

SATNICE

VSE ZA OBNOVO PANJEV

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

Vsem kupcem se zahvaljujemo
za izkazano
zaupanje v preteklem letu.
Voščimo vam veliko zdravja,
osebne sreče in
vas vabimo v našo trgovino
tudi v letu 2016.
Naj medil

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00
13.00 - 17.00

04.01. in 05.01.2016
zaprto.

Trgovina bo v januarju
ob sobotah ZAPRTA.

Čebelarška oprema - vse na enem mestu.

**NAROČENO BLAGO
VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO
S PAKETNO POŠTO.**

LOGAR TRADE d.o.o., Poslovna cona A 41, SI-4208 Šenčur
Tel.: 04 25 19 410, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si